

**BORBENI PUT
PRVE PRNJAVORSKE LAKE PJEŠADIJSKE BRIGADE**

**1991.-1995. godine¹
korekcija**

¹ Ratni put brigade, prvi put je objavljen u glasniku Borac, list prnjavorske lake pješađijske brigade, komandanta brigade ppuk Vlade Živkovića. str. 4 „Ni korak nazad“, kao i intervju komandanta 1.KK VRS generala Momira Talica, str.5 „Rame uz rame, šesnaesta i prnjavorska“

Organizaciono-mobilizacijske pripreme i popuna jedinica teritorijalne odbrane opštine Prnjavor

Na osnovu naređenja Okružnog štaba TO Banja Luka, broj 12/2-72 od 18.9.1991. godine, a na osnovu naređenja komande V Korpusa, str.pov.br. 12-452 od 18.9.1991. godine, tog 18.9.1991. godine i zbog novonastale situacije, te obezbjeđenja pune borbene gotovosti, počela je mobilizacija jedinica TO opštine Prnjavor i to: mobilisani su od Odred TO, PDV, Zaštitno-štabna četa, pozadinska baza TO opštine - PoB i komanda opštinskog ratnog štaba². Odziv na mobilizaciju nije tekao zadovoljavajućim tempom, 19.9.1991. godine Odred TO bio je popunjen sa 50% pripadnika jedinice. U to vrijeme primijećeno je da su se pojedini vojni obveznici prijavljivali u jedinicu, a zatim napuštali samovoljno. U toku mobilizacije Alija Izetbegović poziva sve muslimane da se ne odazivaju na mobilizacijski poziv, naglašavajući da neće biti krivično gonjeni, te da su im radna mjesta zagarantovana. Ovdje treba istaći da je Prnjavor višenacionalna sredina i da su tako i jedinice bile popunjene. Na mobilizacijskom zborištu „Ergela” odred TO posjećuju starješine JNA, koje pokušavaju smiriti strasti, ali jedinica nikako da zaživi. Pokušalo se sa organizovanjem obuke u odred i PDV-u, ali je bilo nemoguće izvesti osnovnu obuku zbog bježanja velikog broja vojnih obveznika iz jedinica, jedino što se uspjelo izvesti, to je bojevo gađanje iz pješadijskog naoružanja na strelištu u Donjim Vijačanima.

Od 23.9.1991. godine mobilisane jedinice prelaze na kompletno snabdijevanje od JNA. Saznavši za ovu činjenicu, veći broj vojnih obveznika napušta jedinicu³, jer su sebi protumačili da moraju napustiti prostore opštine Prnjavor ukoliko takvo naređenje dobije komanda ŠTO opštine. Takvo naređenje i dolazi 5.10.1991. godine od komande V korpusa, pod brojem str.pov.br. 1-3765, a na osnovu koga je trebalo formirati brigadu od odreda TO u Rakovačkim Barama - Banja Luka. Zbog odbijanja naređenja, komandant odreda TO k1k Milorad Kuzmanović, da povede jedinicu van teritorije opštine Prnjavor, Komandant TO opštine k1k Vlado Živković svojom naredbom pov.br. 05/213-1 od 19.10.1991. godine smjenjuje sa dužnosti komandanta odreda k1k Milorada Kuzmanovića, njegovog zamjenika kap Vladu Vidića i operativca k1k Nikolu Merlovića. Istom naredbom na dužnost komandanta Odreda TO postavljen je k1k Živojin Kuzmanović, njegov zamjenik kap Srećko Aulić, a referent za operativne poslove kap Vitomir Đurđević.

Na osnovu naredbe komande V korpusa dio odreda 10.10.1991. godine napušta teritoriju opštine Prnjavor i upućuje se u s.Laminci, opština B. Gradiška, 120 v/o na čelu sa komandantom k1k Živojinom Kuzmanovićem, a 11.10.1991. godine još 140 v/o dolazi u Lamince. Poslije smotre jedinice i saopštenja komandanta odreda da se odred uvodi u borbu preko r. Save, 140 v/o odbijaju naređenje, isti su na licu mjesta bili razoružani i vraćeni u Prnjavor. Odred su

² Prema formaciji i planovima popune: OpŠTO sa zčto 79, , OdTO 385, PDV 49, PBTO 51, RjŠTO Prnjavor 836, RjŠTO Mravica-Donji Vijačani 226, RjŠTO Šibovska 265, RjŠTO Potočani 306, PBTO 52, ukupno TO opštine 2.249 vojnih obveznika.

Vrijeme za mobilizaciju OpŠTO 12 sati u sa mob zborištem zgrada štaba, OdTO 18 sati s.Lužani-Ergela, PDV 12 sati park kod SUP-a, PBTO 24 sata Borik_Dobra voda i nastavna četa 12 sati u s.Donji Vijačani

³ Već 22.6.1991. godina grupa od 21 dobrovoljaca, kasnije pripadnici Prva dobrovoljačka jedinica „Vukovi sa Vučijaka“ odlaze na višednevnu borbenu obuku u Knin, javiše iz Kreme i Popovića, ali i iz ostalih sela. Koji će u avgustu biti angažovani u TO Okučani na zaštiti srpskog naroda.

uglavnom napustila v/o muslimanske i hrvatske nacionalnosti. U odreda ostaje samo jedan musliman.

Prva komanda ratne jedinice odreda TO Prnjavor, komanda odreda: Komandant k1k Kuzmanović, zamjenik komandanta kap Srećko Aulić, operativac kap Vitomir Đurđević, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjedonosne poslove k1k Nikola Merlović, pomoćnik komandanta za moral sv Ivan Rakonjac, pomoćnik komandanta za pozadinu k1k Slobodan Šljivić.

Rijeku Savu prelazi i uvodi se u borbu odred 13.10.1991. godine, ukupno 124 pripadnika jedinice i posjeda liniju odbrane u selu Donji Bogićevci. Odmah i prvo vatreno krštenje odreda, neprijatelj žestoko i tuče iz pravca šume Prašnika artiljerijskom vatrom. Najveći problemi su neiskustvo. Organizujemo liniju odbrane, uzvraćamo vatrom, gubitaka nemamo. Zamjenik komandanta kap Srećko Aulić doživljava nervni slom i napušta jedinicu, a 16.10.1991. godine, Odred po naređenju premješta se u s. Gređani. Već 19.10.1991. godine, novi premještaj u s. Gornja Varoš. Od prelaska r. Save do 19.10.1991. godine, Odred je bio pretpočinjen 2. partizanskoj brigadi, koja se raspala, a od tada 329. oklopnoj brigadi JNA. Gornja Varoš je naselje u kome je živjelo stanovništvo hrvatske nacionalnosti, selo je bilo gotovo prazno, svega 8 stanovnika starije životne dobi. Za kratko vrijeme iz šuma u selo se vratilo stanovništvo i u selu je bilo 125 stanovnika sa kojima je jedinica uspostavila kontakt i nije bilo nikakvih problema. U Gornjoj Varoši odred je bio u rezervi 329. oklopne brigade JNA i trebao je biti upotrijebljen na datom pravcu u slučaju potrebe, tako da su povremeno upućivana 1. pješadijska četa na ispomoć linije odbrane u s. Dragalići. U Gornjoj Varoši organizovano je obezbjeđenje odreda, sa stalnim patrolama kontrolisana je okolina terena. U jednom pretresu objekata, 27.10.1991. godine nesrećnim slučajem je **poginuo borac** 2. pješadijske čete Zoran Prgonjić, a ubio ga je Podgorac Slobodan. Povremene aktivnosti koje smo imali su odlazak na liniju odbrane Prve pješadijske čete odreda 27.10.1991 godine u s. Dragalići, a 30.10.1991. godine odlazi Druga pješadijska četa na liniju odbrane u s. Dragalići. U Gornjoj Varoši odred ostaje do 25.11.1991. godine, kada dobija naređenje o posjedanju položaja na Goricama, koje je držala jedna jedinica iz Srbije, a koja nama nepoznatih razloga panično napušta liniju odbrane u Gorice.

Već sutradan, 26.11.1991. godine u časovima, Odred je dobio novo naređenje da posjedne „vruću” liniju Dragalići. U toku posjedanja linije odbrane, neprijatelj žestoko garantira naše preuzimanje položaja u Dragaliću i tom prilikom je ranjen borac Aleksa Nježić iz pratećeg voda prateće čete. Veći broj boraca bataljona kapetana Bokana koje smo mijenjali, lakše je i teže ranjeno a jedan borac je poginuo.⁴

Ovdje je organizovana izuzetno čvrsta linija odbrane, iskopan je sve i jedan novi rov, maksimalno utvrđen. Liniju odbrane zajedno sa nama obezbjeđivali su pripadnici 3. oklopnog bataljona iz sastava 329. okbr JNA, a u to vrijeme komandant 3.okb bio je major Nedeljko Kojić, a nama direktno pridodata mehanizovana četa komandira kap. Dragana Vukovića⁵.

Zona odgovornosti Odreda TO, u komunikaciji komande 329. okbr bataljon TO, sa rasporedom četa: 2.pč od pruge u s. Medari – put za s. Poljane (isklj), 1.pč⁶ put za s. Poljane – nadvožnjak u s. Donji Bogićevci (uklj.), prateća četa: vod mb82mm u rejonu škole u s. Dragaliću, a dijelovi voda BsT u rejonu nadvožnjaka, komanda odreda, prištabska odjeljenja i pozadinski vod u centru s. Dragalić.

⁴ Isto, str. 2

⁵ Bio je zadnji načelnik Generalštaba VRS u Banjaluci.

⁶ Prema zapovjesti za odbranu komandira 1.pč

Dok se odred već naveliko borio u Zapadnoj Slavoniji, u Prnjavoru Komanda ŠTO opštine organizuje rad rejonskih štabova. Izvršena su bojeva gađanja a zbog nestabilne situacije, organizuju se i dežurstva. Iz rejonskih štabova trebalo bi izvršiti popunu odreda, a odred nikako da se popuni po formaciji, najčešće brojno stanje odreda je 130 do 150 boraca.⁷ Ovdje treba istaći neko čudno ponašanje pojedinaca, u Odred dolaze po vlastitoj želji, isto tako napuštajući Odred, često odnoseći naoružanje i opremu sa sobom, nikakvu odgovornost, a ni posljedica nisu imali oni koji se ovako ponašali. U jedinici se pojaviše sve sami dobrovoljci, sami sebe nazivaju specijacima a činjenica je da sve i jedan v/o koji je dolazio u odred uredno je primio poziv da se javi u ratnu jedinicu.

Odred je izuzetno dobro organizovan, linija odbrane stabilna, svakodnevno vodimo borbu, uglavnom neprijatelj⁸ tuče naše položaje artiljerijom, raspolaže sa velikom količinom municije, tako da je ne štede. Najčešće nas tuku iz pravca Gorica i Poljana. Neprijatelj napada, ali se pribojava ubacivanja DTG-a. Stekli smo već neko ratno iskustvo, cijene nas u pretpostavljenoj komandi, a odred veoma dobro i autoritativno vodi komandant k1k Živojin Kuzmanović-Žika. Neprekidno smo u vezi s komandom Štaba TO opštine koja je u Prnjavoru, komandant Štaba k1k Vlado Živković često obilazi odred, a ostali članovi Štaba veoma rijetko, a pojedini baš nikako. Jedinicu svojevrijem napušta operativac kap Vitomir Đurđević 31.12. 1991. godine.⁹

U Zapadnoj Slavoniji nema mira, potpisuju ju neprekidno primirja, ali neprijatelj ih svakodnevno krši, najčešće u večernjim časovima, Odred na te provokacije odgovara.

Povremena jaka pješadijska i mb dejstva u r/o (za jedan dan-noć ispaljeno preko 1000 mb mina.

Ponovo se javlja problem napuštanja jedinice, ali istovremeno se vrši popuna odreda iz RJ ŠTO sa teritorije opštine Prnjavor , ali i dolazak oko 40 pripadnika jedinice sa k1k Ratkom Desićem u sastav Odreda iz 122. lpb , komandanta majora Boška Peulića, koja se raspala kod Lipika.

Stanje na opštine Prnjavor

Osjeća se ugrožena teritorija opštine, uslijedili su brojni sastanci OpŠTO sa Savjetom za narodnu odbranu opštine i civilnim vlastima. Rejonski štabovi Prnjavora, Šibovske, Potočana i Donjih Vijačana imaju formirane jedinice po mjesnim zajednicama koje rade, obezbjeđuju se pojedini objekti, a na važnijim pravcima postavljeni su i punktovi. Ugroženost teritorije opštine je na rubnim pravcima prema derventskoj opštini. Komanda Štaba TO opštine u saradnji sa Savjetom za narodnu odbranu opštine i političkim strukturama opštine donosi Odluku o posjedanju položaja na granicu opštine prema Derventi¹⁰. Položaje treba da posjedne novoformirani Drugi odred ŠTO, koji je formiran od jedinica rejonskog ŠTO Šibovska, rejonskog ŠTO Potočani i samostalne pješadijske čete iz Trstenaca, koja je do tada bila u sastavu 327. mtbr JNA koja je već bila u fazi raspadanja. Novoformirani 2. Odred TO Prnjavor zaposjeda položaje na liniji odbrane 23.3.1992. godine u s.Pjevalovac -Simića Brdo-Agići. Za

⁷ ratna formacija odreda tri čete: dvije pješadijske i prateća četa sa vodom BsT i vodom MB82mm, prištabski dijelovi i pozadinski vod. Brojno stanje 385 pripadnika

⁸ 121. brigada ZNG, Nova Gradiška

⁹ Kapetan Đurđević, koliko mi je poznato, je bio na dužnosti zamjenika komandanta odreda i da se poslije odobrenog odmora nije vratio u Odred, najvjerovatnije iz razvoja situacije na derventskom ratištu, gdje će kasnije biti postavljen za komandanta 2. odreda TO opštine Prnjavor.

¹⁰ Taj dan je proglašen na skupštini opštine za Dan opštine Prnjavor, 24.3.

komandanta odreda postavljen kap Vitomir Đurđević odred preko komande Štaba TO u potpunosti je sa MTS iz izvora V Korpusa i RJ ŠTO Banja Luka. Jedan dio MTS je prikupljen od ostataka 327. mtbr. U tom momentu preko pozadinskih jedinica ŠTO Prnjavor obezbjeđivan je kompletan 2. odred i sve jedinice koje su gravitirale na tom području, a pripadale 327. motorizovanoj brigadi. U toku aprila mjeseca, na materijalnom obezbjeđenju jedinica Štaba TO Prnjavor bilo je 5703 vojna obveznika. Centralna baza Štaba TO locirana je u rejonu s. Šibovska, a intendantska i tehnička odjeljenja bila su razmještena na devet lokacija duž linije odbrane od s. Trstenci do Osinje (Šibovska, Pasja pravda, Trstenci, Simića brdo, Agići, Tromeda i 2, Vučijak i Osinja). Dio MTS preuzimaju u V korpusu za potrebe jedinica koje su bile u fazi formiranja i to teslička brigada - rejon Vitkovaca.

U toku formiranja 2. odreda TO, komanda ŠTO opštine izmještena je iz Prnjavora u rejon Gornjih Smrtića, istovremeno sa izlaskom jedinica na liniju odbrane 23.3.1992. godine.¹¹ Uz jačanje borbene gotovosti i utvrđivanje linije odbrane prema Pavlovom Brdu, Vakufu, Sedlićima, Kalački i Raščićima, opštinski ŠTO Prnjavor dao je veliki doprinos formiranju jedinica desnog susjeda u Kalenderovcima i Osinji, pomažući u naoružanju, odjeći i obući, ishranu i ljekovima. Ovim su kasnije stvoreni uslovi za ponovno formiranje 327. brigade, koja je tada bila gotovo u rasulu.¹²

Dolaskom UNPROFOR-a u Zapadnu Slavoniju, koji preuzima kontrolu nad zonom razdvajanja 18. juna 1992. godine, Prvi odred 1pbr izvlači se u rejon Prnjavora, 15.6.1992. godine, gdje ga očekuju novi zadaci. Za nepunih devet mjeseci provedenih u Zapadnoj Slavoniji, Prvi odred imao je gubitaka: 4 lakše ranjena, 4 teže ranjena i 3 poginula pripadnika odreda.¹³

Početak ratnih dejstava na prostorima bivše Bosne i Hercegovine

Stanje na području derventske opštine postajalo je sve složenije. U 327. mtbr JA, mobilizacija nije išla po planu. Kada se dio ove brigade našao u okruženju u s. Kostreš, zatražena je podrška naših haubica 122 mm, koje su dejstvovala po Lipicama, Čelaruši i Koraću. Za Drugi odred TO počeo je rat, a već 8.4.1992. godine izvedena je prva akcija na Markovcu u kojoj su likvidirana dvojica neprijateljskih vojnika, a dvojica zarobljena. Ponovni napad, nakon artiljerijske pripreme na Pavlovo brdo i Markovac, Drugi odred TO izveo je 15.4.1992. godine s ciljem ovladavanja neprijateljskom prvom linijom odbrane prema Bijelom Brdu i presijecanja komunikacije Bijelo Brdo - Bosanski Dubočac. U ovoj borbi ranjeno je devet naših boraca i akcija je prekinuta. Shvatili smo da je neprijateljska linija odbrane veoma jaka, a posebno zbog strateškog položaja.

Dok su se 24.4.1992. godine vodile žestoke borbe za oslobađanje Dervente, u Smrtiće je u sastav Drugog odreda TO stigla pješadijska četa M3 Potočani sa 70 vojnih obveznika, tada je Drugi odred brojao oko **750 boraca**, međutim, javili su se nesporazumi oko nadležnosti odnosno pretpočinjavanja Drugog odreda TO Prnjavor, da li se pretpočinja Sedmom tuzlanskom ili Petom, banjalučkom-korpusu.

¹¹ Isto.

¹² U kasarni u pripravnosti bila jedna ojačana pješadijska četa oko 150 pripadnika (kap Šušak I Đurđević B.) za potrebe podrške I odbrane kasarne sa vodom PRAG-a

¹³ Borbeni put 1.lpbr 1991-1995. str.5

Komanda OpŠTO izmješta se u Gornje Palačkovce („Izvor“), a 30.4.1992. godine u Izvor stiže grupa oficira V korpusa (puk. Boško Kelečević, ppuk Boško Midžić, ppuk Nikola Kajtez, puk Dragosav Đurkić, puk Stanko Baltić i puk Milan Tomović) i korpusni izviđački vod. Formirana je TG, a Drugi odred TO se prepočinjava V korpusu. Sačinjen je plan operativnih dejstava sa 327. mt brigadom, a već 2.5.1992. godine ponovo je izveden napad na Bijelo Brdo u kome je poginulo 5 naših boraca i 43 ranjena. U to vrijeme od jedinica M3 iz Agića formiran je još jedan bataljon. Postojala je zamisao da se od formiranih jedinica i od Prvog odreda TO Prnjavor formira prnjavorska brigada, međutim, 20.5.1992. godine ponovo je formirana 327. motorizovana brigada¹⁴ pod komandom V korpusa, a u čiji sastav su ušle novoformirane jedinice kao i Drugi odred TO Prnjavor.

Formiranje lake pješadijske brigade Prnjavor

Naredba o formiranju lake pješadijske brigade Prnjavor, došla je 29.5.1992. godine. Naredbom komandanta 1. KK generala Momira Talića, pov.br. 495-1 od 4.6.1992. godine za komandanta prnjavorske pješadijske brigade (bataljanskoga sastava) postavljen je k1k Vlado Živković. Brigada je u sastavu VRS BiH, a pod neposrednom komandom 1. KK. Naredbom str.pov.br. 05/293-1 postavljena je komanda brigade. Za pomoćnika načelnika štaba za operativne poslove postavlja se Tomić Srđan, kapetan (do 28.6.1992. godine komandir 1. pješadijske čete u 1. pješadijskom bataljonu). Na mjesto referenta operativno nastavnih poslova postavlja se k1k Vojin Trivičević i poručnik Mladen Bukovica. Za načelnika artiljerije postavljen je k1k Mikić Nedeljko, za načelnika inženjerije kap. Jevđenić Boro. Na mjesto načelnika veze postavljen je k1k Bijelić Boris a na mjesto obavještajno-bezbjednosnih poslova k1k Tomašević Slobodan. Na dužnost popune personalnih poslova postavljen je ppor. Krajišnik Momir a za moralno vaspitanje postavljen je k1k Jugović Ljubomir. Na dužnost pomoćnika komandanta za pozadinu postavljen je st.vod. Ilišković Nedeljko, načelnik saobraćajne službe Novaković Momčilo, a načelnik tehničke službe vod Vuković Živojin. Načelnik intendantske službe Ivanović Drago, a načelnik saniteta TO opštine ppor Lončarević Zoran, načelnik veterinarske službe por Petrović Željko, a finansijske službe k1k Kljajić Dane. Na dužnost garnizonskih poslova postavljen je st.vodnik Peulić Tane referenta .st.vod. Prosan Nenad. Sve naprijed navedene starješine koje su postavljene na nove dužnosti u brigadi obavljale su i ranije te dužnosti ali kao komanda ŠTO Prnjavor.

Za formiranje prve lpbr Prnjavor postojala je osnova. Formirani Prvi odred TO koji postoji od 18.9.1991. godine, a tu su i jedinice TO M3 u opštini, koje su na raspolaganju a brojale su **1350** vojnih obveznika.

U Donjim Vijačanima, 6.6.1992. godine formiran je Drugi bataljon uglavnom od v/o koji su gravitirali Vijačanima, a u sastav ovog bataljona ulazi i pješadijska četa M3 Potočani koja je već ranije učestvovala u sastavu Drugog odreda u borbama na derventskom ratištu. Na dužnost komandanta Drugog pješadijskog bataljona postavljen je k1k Nemanja Segić.

Po formiranju, drugi bataljon već 8.6.1992. godine upućuje se na derventsko ratište u Donje Cerane a zatim na borbenu liniju u Mišince (Cer). Sa su i vod vojne policije i protiv-

¹⁴ Po fomaciji brojala je preko 5.000 pripadnika: četiri pješadijska bataljona, HAD 122mm, MPOAD, inžb, čvp, ič . čv, pozb i tvT-55

diverzantski vod, koji učestvuju u borbama za oslobađanje Cera. U borbama za Cer¹⁵ teško je ranjen komandant 2. bataljona k1k Nemanja Segić , a zamjenio ga je na dužnost komandanta 2. pb k1k Milorad Kuzmanović.

Formiranje 3.pješadijskog bataljona komandanta k1k Ratka Desića obaviće se 28.6.1992. godine u s. Cerovica opština Derventa.

Modričko ratište

Uspješno okončana borba za Cer i bataljon se vraća u Donje Cerane, nakon čega, po 1. 25.6.1992. godine odlazi na modričko ratište - gdje preuzima polazni položaj, koga je do tada držao drugi bataljon 16. mtbr (Pajin bataljon) a koji je u dva pokušaja proboja u selo Čardak pretrpio značajne gubitke. Komandant TG-1 odlučuje da ubaci svježu jedinicu. Brigada je bila pridodata kojom je komandovao puk. Novica Simić.

Brigada je sa svojim drugim bataljonom, vodom vojne policije i PDV-om, a pod komandom k1k Milorada Kuzmanovića, te ojačani tenkovskom četom kojom je komandovao kap Panić, ca polaznim položajem u s.Skugrići (želj.pruga) krenula u napad na selo Čardak 26.6.1992. godine. Lijevo od nas napadao je Bataljon vojne policiji 1. KK na pravcu Živkovo Polje-Modriča. U žestokom napadu istog dana u 18,00 časova izbija na glavnu komunikaciju u s. Čardak gdje se spaja sa semberskim jedinicama¹⁶. Istovremeno u rejonu Žarkovo Polje sa semberskim jedinicama spaja se i bataljon vojne policije 1.KK.

Koridor je probijen a kroz dubinu naše odbrane na Vidovdan 28.6.1992. godine prolazi prvi konvoj sa kiseonikom i lijekovima za Krajinu. Pukovnik Novica Simić lično dolazi u brigadu i čestita na postignutom uspjehu.

Zarobljeno je dosta sanitetskog materijala i lijekova i pun kamion poslat Domu zdravlja Prnjavor kao pomoć oboljelim građanima. Brigada sa svojim Drugim bataljonom, vodom vojne policije i PDV-om te ojačana tenkovskom četom produžila je napad pravcem s. Čardak-s. "Grnjani - s.Garevac-rijeka Bosna i 28.6.1992. godine u poslijepodnevnim časovima izbila je na r. Bosnu gdje se utvrđuje i organizuje odbranu.

Na modričko ratište dolazi Prvi bataljon pod komandom majora Živojina Kuzmanovića godine razmješta se u rejonu s.Miloševac. Dana 4.7.1992. godine organizuje se komandantsko i komandirsko izviđanje pravca upotrebe 1. pješadijskog bataljona Miloševac – Duge njive i prijem zadatka od generala Momira Talica i pukovnika Boška Kelečevića na IKM-u 1. KK Duge njive (crkva). Komanda brigade sa prištabskim jedinicama i pozadinska baza razmještene su u s.Garevac 5.7.1992. godine.

Prema naređenju komande TG1 8.7.1992. godine trebalo je forsiranjem r.Bosne prijeći na lijevu obalu i očistiti sjeverni dio sve do r.Save.

Prvi i drugi bataljon dobijaju direktnu naredbu od k-de TG-1 sa konkretnim zadacima. Poslije forsiranja rijeke Bosne, prvi bataljon treba da oslobodi s.Adu i s.Cvek. a drugi bataljon desnokrini brigade je Šesta sanska brigada sa komandantom Crnim Đorđem i zadatak im je da oslobode Prud selo. Inžinjerijski bataljon 1.KK obezbjeđuje čamce za prelazak preko r. Bosne U ranim jutarnjim satima u 04 00 časa, najtežu i najsloženiju taktičku radnju obavlja 1. bataljon,

¹⁵ Ispred je bila 103. HVO Derventa

¹⁶ Susret 1/1.pč 2.pb „kod hrasta u šumi sa znakom raspoznavanja podignuta puška u lijevoj ruci. Susret jedinica praćeno je i putem sredstava veze u četi.

prelazi rijeku Bosnu uz vlastitu artiljerijsku pripremu. Žestoka borba¹⁷, ali uspijevamo doći do sela Ade gdje nailazimo na širok i nepremostiv kanal, dalje se nije moglo i uz odobrenje komandanta puk Novice Simića, iako smo uspostavili mostobran na rijeci Bosni, moramo se vratiti da ne bi pretrpjeli veće gubitke.

Drugi bataljon nije ni pokušao da prijeđe rijeku Bosnu. „Crni Đorđe”, sanska uspjela je prijeći rijeku Bosnu, postavljen je ponton, naišli smo na žestok otpor, imali su gubitaka i morali su odustati od dalje akcije. Prvi pokušaj forsiranja rijeke Bosne je propao. U ovoj akciji prvi bataljon imao je ranjenih boraca.

Brigada je kompletirana 7.6.1992. godine, novoformirani 3. pješadijski bataljon dolazi u rejon sela Čardak - sa komandantom k1k Desić Ratkom. Slijedi dva dana zatišja da se konsolidujemo i pripremama za nove zadatke. Prema naredbi komandanta TG-1 2. pješadijski bataljon je izvršio pokret pravcem Modriča- s.Podnovlje - s.Jakeš. U s.Jakeš bataljon dobija zadatak da čisti lijevu obalu rijeke Bosne, a prema Modričkom Lugu. Na modričkom ratištu brigada je imala 4 lakše ranjena, 2 teže ranjena i 2 nestala pripadnika brigade.¹⁸

Odžačko ratište

Zadatak 1. bataljona je oslobađanje s. Cvek i s.Ada a u daljim aktivnostima oslobađanje Novog sela i Pruda, te izbijanje na rijeku Savu, 2. bataljon treba da uđe u Odžak preko Tvornice sivog liva. Bez ratnog iskustva, treći bataljon je u rezervi brigade. Plan aktivnosti oslobađanje Odžaka i do rijeke Save krenuo je 10.7.1992. godine.

Odmah u jutarnjim časovima, 1. bataljon nailazi na jak otpor neprijatelja koji se organizovano i dobro brani uz artiljerijsku podršku. Na potoku Palučak, prva četa 1. bataljona, koju je u ovoj akciji vodio major Živojin Kuzmanović „nađena je“ od strane neprijateljske artiljerije, a imali su veći broj ranjenih i poginulih boraca. Morali smo se povući, još jednom smo zastali, izvršene su nove pripreme, artiljerijom smo tukli Odžak, a 14.7.1992. godine ponovo napadamo. Na referisanju u k-di TG-1 1. bataljon dobija novi zadatak da napadne Odžak sa sjevera, a 2. bataljon iz pravca Modričkog Luga napada Odžak preko Tvornice sivog liva. U sinhronizovanoj akciji, u prijepodnevnim časovima, zadatak je izvršen. U sinhronizovanoj akciji, u prijepodnevnim časovima, zadatak je izvršen u sadejstvu sa dva tv kapetana Kneza.

Prvi bataljon ulazi sa sjevera u Odžak, a 2. bataljon uzima Tvornicu sivog liva. Kako je ovo bila dobro planirana i dobro izvedena akcija, veći broj jedinica napadao je Odžak, da ne bi došlo do međusobnog sukoba od k-d OG-1 prvi bataljon dobija zadatak da napusti Odžak i uputi se prema s.Cvek i Ada a 2. bataljon ostaje da čisti grad. U poslijepodnevnim časovima, 1. bataljon uzima s.Cvek i Adu. Odžak je oslobođen, zadovoljstvo je, ostvaren je uspjeh.

U s. Cvek komandant brigade izdaje zapovjest za dalja dejstva: 1.pb sa vvp napada pravcem Novo Serlo – Gornja Dubica – Prud, 2.pb pravcem Gornja Dubica – Begluci i 3.pb iza 1.pb i u gonjenju neprijatelja 17.7. 1. pješadijska četa 1. pješadijskog bataljona izbija na r. Savu u s. Prud.

Naredna dva dana brigada oslobađa prostor između r. Bosne i Save i 16.7.1992. godine izbija na r. Savu. Poslije velikog uspjeha brigada dobija sedmodnevni odmor i 17.7.1992. godine predaje zonu odgovornosti laktaškoj lp brigadi i kreće put Prnjavora.

¹⁷ Sa 102. HVO brigadom

¹⁸ Isto, str. 8

U toku borbenih dejstava na odžačkom ratištu, brigada je pretrpjela gubitke u ljudstvu: 20 lakše i 5 teže ranjenih boraca¹⁹

Brodsko ratište

Stanje na brodskom ratištu izuzetno je složeno. Po naredbi 1. KK prnjavorska lpbr pridodaje se TG-3 pukovnika Slavka Lisice. Brigada (2. i 3. bataljon) 25.7.1992. godine krenula je u Grk i preuzima liniju odbrane Bos.Lužani – Unka na obodnom kanalu, od dubičke brigade, koja je zbog velikih gubitaka morala biti zamijenjena. Nakon pet dana 30.7.1992. godine u Grk stiže i 1. bataljon, brigada je kompletna. Neprijatelj sa raspoloživim sredstvima, koristeći i višecijevne bacače raketa, pokušavajući proboj kroz liniju odbrane brigade. Dobro smo ukopani, utvrdili smo položaje i svi pokušaju neprijatelja da probije kroz liniju odbrane brigade bili su bezuspješni. Komandant TG-3 izdaje naređenje: „Zadržati dostignute položaje i organizovati odbranu uz maksimalno zaprečavanje.“ Trpimo svakodnevne gubitke, imamo veći broj ranjenih i poginulih boraca. Na liniji odbrane brigada ima oko 700 boraca.

Komanda brigade smještena je u selu Grk. Lijevo od nas do rijeke Ukrine je osinjska lp brigada a naš desni susjed je krnjinska lp brigada. Na obodnom kanalu neprijatelj je branio Brod, zato se tako uporno brani i žestoko napada. Prema zapovijedi TG-3 za napad morali smo naprijed a krajnji naš cilj bio je Brod.

Zapovjest za napad komandanta brigade, broj 28/92 od 17.8.1992. godine, cilj je uzimanje obodnog kanala i sela Zborišta, izbijanje na kotu 93 i stvaranje uslova za daljnja ofanzivna dejstva do krajnjeg cilja. U toku 17.8.1992. godine, izvršene su sve pripreme, izvršena su komandantska i komandirska izviđanja, jedinice za podršku dobile su konkretne zadatke, svi učesnici ove akcije dobili su precizne zadatke. Gotovost za napad 18.8.1992. godine su 05.00 časova.

Pravac napada 1.pb u koloni s. Lovrići – obodni kanal – k.93 (raskrsnica) i jedna pješadijska četa 3. bataljona prelazi obodni kanal na k. 94 i raspoređuje se lijevo od 1.pb u rejonu kuća na obodnom kanalu. Nešto kasnije uvodi se i jedan naš tenk T-55 u rejon 1.pb radi podrške. U predveče u prve kuće prema koti 93 upućuje se 3.pb.

Drugi bataljon napada pravcem obodni kanal – kota 94 – s.Zborište. Jaka artiljerijska priprema počela je u 06,00 časova, 1. bataljon napada sa dvije čete a u ulozi komandira 1. pješadijske čete je komandant bataljona major Živojin Kuzmanović, u 1.pč nalazi se i PNŠ za OP, u ulozi komandira 2. pješadijske čete zamjenik komandanta bataljona k1k Nikola Merlović. Takođe u ulozi komandira pješadijske čete 3. bataljona komandant k1k Ratko Desić. Poslije artiljerijske pripreme 1. i 3. bataljon kreću u napad, u streljački razvijenom stroju i borci se prebacuju od obodnog kanala uz borbu – žestoka borba prsa u prsa, bacaju se bombe u rovove, jedan broj neprijateljskih vojnika uspeo je pobjeći, a na liniji odbrane obodnog kanala ostala su 32 tijela neprijateljskih vojnika. Borba je trajala oko 15 minuta, neprijatelj je bio razbijen, ali je i dalje pružao žestok otpor. Na osnovu dokumenata nađenih kod poginulih vojnika, obodni kanal na pravcu napada branili su pripadnici HV iz Bjelovara.

Po prelasku obodnog kanala 1. i 3. bataljon nisu mogli dalje, tražena je pomoć da se iskoristi početni uspjeh i krene prema koti 93 i s.Zborište. U 12,00 časova na obodnom kanalu postavljen je lansirni most. Od komandanta knjinske lake pješadijske brigade major Mike Škorića tražili smo pomoć da se uvedu tenkovi, odbio je pomoć, a tada 1. i 3. bataljon organizuju

¹⁹ Isto, str. 9

odbranu na dostignutoj liniji. Naš Drugi bataljon koji je trebao prema naređenju krenuti u napad, nije uopšte krenuo.

U večernjim časovima – oko 21.00 čas, neprijatelj uvodi tenkove, tuče dostignuti položaj 1. pješadijski bataljona i teško ranjava sedam boraca. Jak neprijateljski napad nismo mogli izdržati i u toku noći morali smo se povući, a stvoreni mostobran na obodnom kanalu ostaje da štiti vojna policija i 1. pješadijska četa k1k Nedeljka Davidovića iz 2. bataljona. Nakon dva dana, zbog jakog pritiska neprijateljskih snaga, morale su se povući snage 2. pb na liniju odbrane u S.Žeravac- s.Unka.

Izvanredno organizovana, početni uspjeh za divljenje, šta sve to vrijedi kada koordinacija među jedinicama nije dobra, san da se neprijatelj pokrene sa obodnog kanala, stvori osnova za dalja dejstva i uzimanje Broda, odlaže se za neku novu priliku.

Situacija na frontu se uveliko izmijenila, vode se jake borbe na Kostrešu i Bijelom brdu, 16. i 327. mt brigada zauzimaju Kostreš – kota 204, stvoreni su uslovi za dalja dejstva. Naša brigada izdvaja 55 boraca za formiranje udarne grupe, akcija nije krenula jer nije formirana kompletna udarna grupa, naše borce vraćaju u sastav brigade. Po naređenju komandanta brigade borbena grupa brigade sa PNŠ za OP kao oficir za vezu, tri puta učestvuje u borbenim aktivnostima na pravcu rejon crkva k. 183 i prema s. Baricama (majora Bukovice- Osinjska BG). IKM TG-3 na k. 183 više puta obilazi komandant brigade sa NV brigade. U ovim dejstvima ima poginulih i ranjenih. Poginuo komandir streljačkog voda iz 3. pč 2. pb vodnik Đurđević.

Od preostalih jedinica M3 na teritoriji opštine Prnjavor, 7.9.1992. godine, formiran je 4. bataljon lp brigade. Za komandanta bataljona imenovan je k1k Ranko Gnjatović. Novoformirani 4. bataljon sačinjavaju borci uglavnom starijeg godišta, te se bataljon i dalje zadržava na prostoru opštine Prnjavor kao brigadna rezerva.

Na obodnom kanalu nema mira, svakodnevne žestoke borbe. Naš lijevokrlni – osinjska brigada, 30.9.1992. godine uspijeva probiti neprijateljsku odbranu i postavlja lansirni most na k-98²⁰, na glavnoj komunikaciji Derventa-Brod, time su stvoreni uslovi da i naša brigada krene u ofanzivna dejstva. Preko postavljenog mosta prelazi naš Drugi bataljon, ojačan vodom vojne policije, brigadnim izviđačima i pridodanom tenkovskom četom. Vojna policija i izviđači čiste lijevu obalu obodnog kanala prema selu Matići i kotu 94 u s.Zborište. Naše snage izbijaju u s.Zborište na 150 metara do komunikacije Zborište-Kolibe. Pojačanje ustaša, koje je išlo prema obodnom kanalu, upada u zasjedu, tu je likvidirano 34 neprijateljska vojnika i zarobljena tehnika. U s.Martići, obodni kanal probija 1. bataljon, brigada je kompletirana na lijevoj obali obodnog kanala, a pred samim s.Zborište. Narednog dana, 31.9.1992. godine, 2. bataljon ulazi u s.Zborište – raskršće. Od kapele u s.Zborište 1. bataljon čisti teren prema koti 93. U s.Martići lansiran je pontonski most, stvoreni su uslovi da krnjinska brigada sa protivoklopnom jedinicom pređe na lijevu obalu obodnog kanala i kroz redove naše brigade a preko kote 93 krene na Gornje Kolibe. Neprijatelj je u panici, opšti napad, ne žurimo mnogo, naređeno je da se omogućiti stanovništvu da se izvuče preko r. Save. Brigada oslobađa Parašlike, Hrastovaču, Lucin Trn, Novo Selo, Močila, izbili smo na granicu Republike Srpske, 7.10.1992. godine. Brigada posjeda liniju odbrane od ušća r. Ukrine, zaključno sa Sijekovcem koji smo čistili do kapije rafinerije nafte. Brigada je ispunila zadatak, posjeli smo liniju odbrane do rafinerije, Brod je slobodan, a neprijatelj je protjeran preko r.Save.

z/o brigade u Sjekovcu preuzima 327. mtbr , potpukovnika Peulić Boška.

²⁰ na zahtjev PNŠ za OP koji odlazi u komandu TG-3 i odobrava se lansirni most.

Brigada se 13.10.1992. godine okupila u Prnjavoru povodom obilježavanja dana prelaska prnjavorskog odreda (1. bataljon Ipbr) preko r.Save u Bos.Gradišci. Tom prilikom borci Ipbr Prnjavor položili su svečanu zakletvu.

Sa linije odbrane 25.10.1992. godine, u borbu za oslobođenje Jajca, krenula je borbena grupa brigade. Odabran je 61 borac, a drugu je lično predvodio komandant major Vlado Živković i komandant 3. bataljona Ratko Desić. Za četiri dana, koliko su trajale borbe, oslobođeno je Jajce, zavijorila se srpska zastava na Kuli. Za svoj doprinos grupa je lično pohvaljena od komandanta 1. KK VRS generala Momira Talića. U dosadašnjim borbama na ratnom putu brigade, brodsko ratište ostaće zabilježeno kao krvavo ratište na kome smo izgubili veći broj boraca, ali konačno, mi smo ostvarili cilj.

Sanitetski gubici brigade na brodskom ratištu: 214 lakše ranjeno, 35 teže ranjeno i 26 poginulih pripadnika brigade.²¹

Tesličko ratište

Već trećeg novembra 1992. godine, po naređenju komandanta 1. KK, brigada se premješta na tesličko ratište. Položaje na osinjskom ratištu predali smo osinjskoj brigadi 12.11.1992. godine. Na tesličko ratište kreće 560 boraca, a 14.11. počele su borbe za Stražu Hatkine njive – Todićevo. Neprijatelj je bio izuzetno dobro utvrđen, dobro organizovao odbranu, težak i nepristupačan teren onemogućio je uvođenje tehnike, vođene su žestoke borbe, neprijatelju su nanijeti veliki gubici, ali nismo uspjeli pomjeriti ga.

U napadu na Hatkine njive učestvuje vod vojne policije brigade sa komandantom brigade i pješadijskom četom 3.pb kapetana Ratka Desića. Izvršen je upad u liniju rovova HVO.

U ovim borbama imali smo gubitaka, među ranjenima bio je i komandant 3. bataljona KIK Ratko Desić – Rode. Za komandanta 3. bataljona poslije ranjavanja Rode, postavljen je pomoćnik načelnika brigade za operativno-nastavne poslove kap. Srđan Tomić.

Poslije 16.11.1992. godine jedinice 3.pb sa 2. pb ponovo napada Hatkine njive, ali bez uspjeha, ima ranjenih pripadnika brigade.

Dobojsko ratište

Brigada dobija novi zadatak i 14.12.1992. godine posjeda položaje u zoni odbrane na dobojskom ratištu: Bandera - Smajine vode- Blaževića brdo - Pašići- Jevadžije- Ćemani - Gojakovac. Komanda brigade smješšana je u selu Donja Grabovica. U z/o brigade nema značajnijih borbenih dejstava, zona odbrane dobro je organizovana, a neprijatelj povremeno tuče naše položaje.

U brigadi dolazi do manjih kadrovskih promjena. Na dužnost načelnika bezbjednosti u komandi brigade 8.12.1992. godine postavljen je major Živojin Kuzmanović, a na mjesto komandanta 1. bataljona k1k Nikola Merlović.

Zbog izuzetno teške situacije na ozrenskom ratištu, po naređenju pretpostavljene k-de OG Doboj, 70 dobrovoljaca 1. i 3. bataljona i vojna policija s komandantom Vladom Živkovićem odlaze na Ozren, vozučko ratište, kako bi pomogli u stabilizaciji linije i spriječili masovno iseljavanje stanovništva sa Ozrena. 19.12.1992. godine po naređenju komandanta brigade,

²¹ Isto, str,12-16

komandant 3.pb sa 2.pč 3.pb upućuje se u rejon Vožuće, opština Zavidovići na uspostavljanju linije odbrane na pravcu Ljeskovac (1017m) i jedna pješadijska četa 1.pb sa komandantom brigade i zamjenikom komandanta 1.pb vod Tubak zauzima položaje na kosi Stalići preko r. Krivaje iznad Vožuće. Dana 5.1.1993. godine izvlači se 2.pč sa Ljeskovca i ulazi u sastav 3.pb u rejonu odbrane s. Gojakovac, kod Doboja.

Dolazi do pregrupisanje snaga i 3.pb preuzima liniju odbrane Putnikovo brdo – Stanovi.

Na Ozren 11.1.1993. godine odlazi kompletan 1. bataljon, gdje posjeda liniju odbrane iznad Stoga a na brdu Stolići, dok 2. pb i 3. pb i dalje u zoni odbrane širi rejon Stanovi - Gojakovac. Prema evidenciji, brigada u ovo vrijeme broji 1.150 boraca. Krajem januara 1993. godine od komande 1. KK stiže novo naređenje – LPBR upućuje se na kraći odmor a već 3.2.1993. godine brigada se upućuje na brčansko ratište bez 1. bataljona, koji je na Ozrenu (Vožuća). Zadatak brigade je operacija „Struja“.

Brčansko ratište

Na brčansko ratište odlazi 591 borac, gdje u sadejstvu 1. i 2. posavske brigade kao i 16. kmtbr treba da obezbijedi struju za Krajinu. Brigada, zajedno sa k-dom, smještena je u kasarnu Brčko. Pripadali smo IBK-u od koga od 4.2.1993. godine dobijamo zapovijest za napad. Prnjavorska brigada sa pridodatim jedinicama za podršku, prelazi u napad pokreta sa linije tt.115 – tt.143 - Potočari. Opštim pravcem Potočari-Omerbegovača sa zadatkom – izbiti u rejon Vranjevače gdje se treba obezbdjediti sa jugozapada iz pravca Boća, sa glavnim snagama ovladati s.Omerbegovača, stvoriti uslove za produžetak napada pravcem s.Donja Brka-s.Palanka-s.Donji Zovik. Lijevo napada 2. semberska brigada, desno 1. posavska a sjeverozapadno 16. kmt brigada. Poslije obavljenih priprema i aktivno izviđanog terena, napad smo izveli 9.2.1993. godine jedinice 3.pb aktivno izvode izviđanje prednjeg kraja neprijatelja i izvodi napad u rejonu s. Šumari u dubini oko 2km,gdje imamo gubitaka u poginulim i ranjenim²².

Neprijateljska jedinica se uporno branila. Nismo mogli naprijed. Napad je ponovljen 11.2.1993. godine takođe bez uspjeha. U ovim borbama imali smo gubitaka: trojicu poginulih i 6 ranjenih boraca. U međuvremenu sa Ozrena stiže 2. četa 1. bataljona, dok i dalje na Ozrenu ostaje 1. četa.

Novi napad na objekat Vranjevaču izvodi 1. bataljon sa 3.pb 23.2.1993. godine, izveli smo žestok napad, upali smo u prve rovove, nanijeli neprijatelju gubitke, ali nismo mogli dalje, dostignute položaje nismo mogli zadržati zbog žestoke neprijateljske vatre, povukli smo se na polazni položaj, kada smo pretrpjeli gubitke. Ranjen je komandir 1/1.pb zastavnik Jeremić

Zbog promjena koje su nastale na ratištu, a u cilju pravovremenog posjedanja položaja i izvršenja novog zadatka k-da IBK izdaje naređenja str.pov.br. 915-1/44 od 25.2.1993. godine na osnovu koga lpbr dobija zadatak da se izmjesti u rejon Ulica, na desnoj obali rijeke Tinje. Na lijevom krilu brigade je 16. kmtbr a na desnom – 2. posavska brigada. Brigada posjeda liniju odbrane: 1. bataljon je u s.Purići, 2. bataljon u rejonu s. Lukića, a 3. bataljon u s.Rogozani.

3.pb više puta izviđa p/k ispred s. Rogozana i izvodi napad na zadanom pravcu prema pruzi, ali zbog nesihonizovanih dejstava sa vodom vojne policije i 2.pb napad se obustavlja.

²² Teže ranjen zamjenik komandira 1. pješadijske čete, sv Peulić S.

Na dostignutoj liniji odbrane borbe su bile svakodnevnne, muslimani i hrvati zajedno nisu kretali u žešće napade, uglavnom su nas tukli artiljerijom, a pokušavali su i sa DTG, ali bez uspjeha.

Značajnijih borbenih dejstava na liniji odbrane nema, povremene provokacije neprijatelja shvatamo samo kao upozorenja da moramo biti spremni da odbijemo svaki napad. Linija odbrane solidno organizovana, dobro smo ukopani, a imamo dovoljno boraca da se može organizovati i odmor.

Na osnovu naređenja komandanta brigade, strp.pov.broj 01-186/93 od 16.3.1993. godine, izvršiti kompletiranje jedinica, dio 1. bataljona koji se nalaze na Ozrenu premješta se u bataljonu i odlazi na Ozren (Vožuća). Privremeno kao podrška 3. bataljonu na Ozrenu ostaje dio voda MB 82 mm 1. bataljona. po naređenju komandanta brigade

Dana 18.3. izvlači se 3.pb i upućuje na smjenu dijelova 1.pb u rejon s. Stog u Vožuću, gdje uspješno organizuje odbranu na liniji Stalići – Gradac prema s. Mahoje. Dijelom snaga 3.pb učestvuje u napadu sa 2. ozrenskom pješadijskom brigadom u napadu i zauzimanju objekta Krš prema Ribnici i 26.10. po naređenju komande TG Ozren 3.pb se izvlači iz rejonu Vožuće²³ i ulazi u sastav brigade u Prnjavoru.

Na dostignutoj liniji brigada je dobro organizovana, a neprijatelj ne kreće u ofanzivna dejstva, već čestim granatiranjem prednjeg kraja i po dubini nastoji nam nanijeti što veće gubitke. Ispred nas se nalazi 108. brigada armije BiH, koncentracija snaga im je u rejonu s.Brod, s.Brka i s.Omerbregovača kao i na pravcu selo Bukvik i Lipovac. Artiljerijska oruđa razmještena su im u rejonu sela Brod i sela Vitanovići Donji.

U Krajini ima dosta problema oko obezbjeđenja električne energije, Srbija bi nam obezbijedila električnu energiju, ali u selu Brod nalaze se trafostanice koje su pod kontrolom muslimana. Trebalo je obezbijediti nesmetan dovod struje. Na našem pravcu u akciji „Struja“ učestvuje 16. KMTBR, 5. KLBRP, 2. posavska i 1. PLPBR. Naš zadatak je izbiti na liniju s. Poljani-S.Gajevi. A u daljim aktivnostima u sadejstvu sa 2. posavskom brigadom, ovladati selima Vitanovići Donji i Gornji i izbiti na put u rejonu sela Bukvik Donji. Gotovost za napad 21.7.1993. godine u 01,00 časova. Borba je počela 21.7.1993. godine u ranim jutarnjim časovima. Naš 1. bataljon dobro napreduje, 2. bataljon izbjegava borbu, uzeti su prvi rovovi i čekalo se na uvođenje tenkova koji bi omogućili nastavak ofanzivnih dejstava. Nažalost, neiskusna posada tenka otvara vatru po našim borcima, poginuo je Mikić Savo, a teško ranjeni Knežević Nedo, Dakić Radoje i Veselinović Slaviša. Za taj dan završene su borbene aktivnosti, teška psihološka situacija u brigadi. Borbeno ofanzivna dejstva nastavljena su sutradan, žestok otpor neprijatelja, brojni su, dobro ukopani, a artiljerijom nas poklapaju da glavu ne možemo dignuti. Ponovo imamo ranjenih i poginulih boraca. Vodimo žestoku borbu i za sebe vezujemo velike neprijateljske snage, kako bi rasteretili naše lijevo krilo na kome napada 16. KMBR. I 5. KLPBR sa dosta uspjeha, jer su potisnuli neprijatelja iz dobro utvrđenih rovova. Borbe neprekidno traju do 29.7.1993. godine, cilj je ostvaren, oslobođen je Brod i stvoreni su uslovi za obezbjeđenje struje za Krajinu. U ovim borbama za struju imali smo veći broj poginulih i ranjenih boraca. Aktivna borbena dejstva se prekidaju naredbom IBK, str.pov.br. 915-1/149 od 30.7.1993. godine, i prelazimo u aktivnu odbranu, zaposjedamo dostignutu liniju, utvrđujemo položaje, uspostavljamo čvrstu vezu sa lijevokrillnim – 5. kozarskom LBR. i desnokrillnim – 2. posavskom brigadom. Z/o brigade desno rijeka Tinja (kota 96), lijevo s.Purići (kota 108,8). Na osnovu naređenja GŠVRS – str.pov.br. 02/2-585 od 29.7.1993. godine, a u vezi mirovnih pregovora u Ženevi obezbijediti :

²³ Izvršena zamjena položaja sa pješadijskom četom iz sastava krnjinske lake pješadijske brigade.

- obezbjediti prekid b/d na svim linijama dodira,
- naređenje o prekidu b/d stupa na snagu 30.7.1993. godine u 12.00 časova.

Na novoposjednutoj liniji odbrane Brigada se dobro organizovala, utvrđeni su položaji, b/d uglavnom nema izuzev sporadične vatre iz pješadijskog naoružanja. Prekid vatre – b/d, slobodno možemo reći, slabo se poštuje, rijetko ali ipak sa MB 60 i 82mm neprijatelj nas tuče, nastojeći nam nanijeti gubitke. Ponekad i mi odgovaramo minobacačima na neprijateljske provokacije. Na brčanskom ratištu proveli smo nepunih devet mjeseci. U ovim borbama imali smo gubitke: 44 lakše ranjena, 26 teže ranjenih, umrlo jedan, i 10 poginulih pripadnika brigade.²⁴

Na osnovu naređenja GŠ VRS, str.pov.br. 02/2-849 od 28.10.1993. godine i zapovijesti za marš k-da 1. KK, str.pov.br. 523-1/93 od 29.10.1993. godine, LPBR (sa pridodatim jedinicama hab122 и inžinjerijski .vod) upućuje se na benkovačko ratište, RSK gdje će biti u gotovosti za prijem zadataka 4.11.1993. godine.

Benkovačko ratište

Bez većih problema u toku dugog puta, brigada stiže na benkovačko ratište 4.11.1993. godine. Da naglasimo da je brigada do sada prošla dosta dugi ratni put, ali prijem koji su nam organizovali mještani i komanda 92. brigade sa komandantom ppuk. Bosanac Veljkom ostaće u ne zaborav svima.

Po naredbi komande 1. KK u sastav 3.pb ulazi i pješadijska četa „Vukovi “ poznata kao Prvi udarni bataljon 1 KK,

Brigada je smještena u očekujući rejon s.Popovići, a pod direktnom komandom 92. mt brigade. Prvi bataljon dobija naređenje po kome treba izvršiti 7.11.1993. godine, smjenu 1. bataljona 92. mtbr. Na liniji odbrane pravcem s.Popovići - Debelko brdo- s.Novigrad. Drugi i treći bataljon trebaju biti u gotovosti za aktivna dejstva i intervencije protiv DTG i HD u zoni odbrane brigade.

Na osnovu naređenja 92. mtbr, str.pov.broj 3125-1 od 21.11.1993. godine, te naređenja komandanta 1. lpbr, str.pov.broj 01-540/93 sa mtbr sa zadatkom spriječiti prodor neprijatelja pravcem s.Gornji Zemunik - s.Suhovare i biti spreman za aktivna dejstva na datom pravcu. Težište odbrane imati na pravcima z. Valjanska Kosa – Drače – Banjići - s.Potkosa - Goleš-Subotići- S.Istok.

Dana 3.12.1993. godine 3.pb preuzima rejon odbrane po frontu s. Barabe – s.Ramići - s. Predići sa KM u s. Donji Baturi, gdje uspješno izvodi odbranu do izvlačenja 3.pb 3.2.1994. godine

Naša brigada dobro se uklopili u organizaciju odbrane i dobijenih zadataka. U ovom vremenskom periodu, neprijatelj svakodnevno granatira naše položaje, raspolaže sa velikom količinom artiljerijskog naoružanja, tako da nas neprekidno tuče. U ovim borbama imali smo gubitaka, ranjenih i poginulih boraca. Sa pješadijom neprijatelj nije kretao u ofanzivna dejstva. Na benkovačkom ratištu, gdje je brigada imala isključivo odbrambene zadatke, ostajemo do 2.2.1994. godine i tada dobijamo naređenje 1. KK da se brigada izvlači u rejon Prnjavora, gdje očekujemo novi zadatak. Marš brigade Benkovac - Prnjavor, uspješno je izveden i brigada dobija odmor do 8.2.1994. godine.

²⁴ Isto, str,19-20

Na ovom ratištu brigada je imala 6 lakše, 4 teže ranjenih i 2 poginula pripadnika brigade.²⁵

Dobojsko ratište (akcija „Prsten“)

U operaciji „Prsten“ LPBR razmješta se u širi rejon s. Stanova, a na osnovu zapovjesti str.pov.br. 01-152/94 od 7.2.1994. godine. Neprekidnim izviđanjem na liniji dodira, uočili smo borbeni raspored i jačinu neprijatelja, raspored borbenih dejstava i minskih polja. Utvrđen je pravac napada. Naš lijevokrilni je 3. lpbr Banja Luka, a desni naš susjed je krnjinska lp brigada. Pravac napada brigade tt. 280 – Puračić – Svaline - Rajovača. Prema odluci komandanta u noćnim satima gotovost za napad 18.2.1994. godine u 02.00 časova „Vukovi“ treba da probiju liniju odbrane u rejonu bandere, a 2. i 3. bataljon treba da iskoriste početni uspjeh i krenu u dubinu neprijatelja, 2. bataljon dobija zadatak u brigadnoj rezervi.

3.pb aktivno učestvuje iza BG Vukova u probijanju linije obrane prema s. Sivši kao osiguranje bokova i na lijevom krilu. Učestvuje i 2.pb sa oko 15 pripadnika sa PK za OBP ppor Vrhovac. Uvodi se 1.pb radi smjene Vukova, 3.pb i dijelova 2.pb

Prije svitanja 18.2.1994. godine kreće operacija „Prsten“. Početni uspjeh ostvaren, „Vukovi“ sa dijelovima 3.pb, su upali u liniju odbrane neprijatelja, pobijen je veći broj neprijateljskih vojnika, a 12 vojnika je zarobljeno. Početni uspjeh trebao je iskoristiti 2. i dio 3. bataljon, koji je ostao na polaznom položaju, uz oklijevanje – prolazili su sati, na lice mjesta izašao je general Talić. Od gradiške lpbr zahtijevao je da uvede svoje snage i nastave dejstva u pravcu s.Matuzići. Počela su izviđanja i pametovanje, gradiška brigada ne uvodi jedinice, 2. i 3. bataljon tapkaju na mjestu, a iz rezerve brigade 1. bataljon ulazi u liniju odbrane neprijatelja da zamijene „Vukove“. Neprijatelj je uspeo konsolidovati svoje redove tenkovima i minobacačima, počeo je granatirati našu dostignutu liniju napada. U toku napada nismo imali ni teže povrijeđenih, a čim smo stali imalo smo poginulih i teško ranjenih boraca, neodlučnost i samoupravljanje pojedinih starješina kumovalo je neuspjehom. Operacija „Prsten“ doživjela je neuspjeh, nismo složno radili, početnih uspjeha imale su i ozrenske jedinice kao i 16. kmtbr, ali to su bili samo početni uspjesi i ništa više. U borbama gine komandir 1/1. pb zastavnik Blagojević i više ranjenih boraca

Od 2.- 6.3. 3.pb učestvuje u izvođenju borbenih aktivnosti u rejonu Makljenovac (ušće), gdje izvršava prelazak r. Usore preko mosta prema Matuzićima, ali bez borbe.

Gubici u „Prstenu“ 11 lakše ranjenih, 4 teže ranjenih i 2 poginula pripadnika brigade.²⁶

Tesličko ratište

Brigada je izvršila pregrupisanje snaga i 10.3.1994. godine razmještena je u širem rejonu Crne Rijeke. Prema odluci komandanta TG 2 o pregrupisanju snaga (oper.broj 3/94), lpbr Prnjavor ima zadatak da snagama jednog bataljona iz rejonu razmještaja Crne Rijeke izvrši pokret pravcem Crna Rijeka - Hatkine Njive - Novi Šeher - s.Perkovići - S.Radunjice -Tromeđa i postizanju na marševski cilj posjesti rejon Deventinsko Brdo -s. Dobaljice - s.Bradići Gornji, sa zadatkom u sadejstvu 4/TG-Ozren i 4/27. mt brigade a uz primjenu zaprečavanja i utvrđivanja spriječi prodor muslimanskih snaga na pravicima s.Dolac - s.Radunice - Paserić i dolinom rijeke

²⁵ Isto, str. 21-22

²⁶ Isto, str. 22

Bosne. Dio 3. bataljona 13.3.1994. godine uputio se prema Hatkinim njivama i Novom Šeheru pa prema Dolcu. Prvi put naša brigada treba da sarađuje sa vojskom HVO. Trebali smo proći kroz teritoriju koju kontroliše vojska HVO. Pošto su muslimani i hrvati potpisali sporazum o prekidu vatre, HVO je znatno promijenila svoj odnos prema jedinicama VRS. Našu kombinovanu jedinicu vodio je načelnik brigade, major Živojin Kuzmanović. Svi pregovori da prijedemo preko teritorije koju su kontrolisale snage HVO, ostali su bezuspešni. Hrvati nam nisu dali proći, tek u trećem pokušaju jedna kombinovana jedinica – naša vojna policija, dio odreda „Vukovi“, vezisti, sanitet bez vozila – uspjeli su se probiti do Dolca. Ovu jedinicu kombinovanog sastava lično je vodio komandant Živković.

3.pb izviđa širi rejon upotrebe 1/27. mtbr u s. Lješnica u z/o 111. br HVO Žepče

Dana 14.3. izvodi se marš 2/3 snaga 3.pb sa komandantom 3.pb bez bataljonske podrške i vodom vojne policije brigade sa komandantom brigade u očekujući rejon s. Bradići, teritorija HVO kroz liniju odbrane 27. mtbr Uspješno izvršava zadatak 3.pb borbenog osiguranja desnog krila 27. mtbr i sprečavanje napada sa pravca Zavidovića. 19.3. po naređenju komandanta 27. mtbr dijelovi 3.pb izvlače se kroz zonu 111.br HVO Žepče preko r. Bosne u rejon s. Donja Bočinja (južni dio Ozrena) kada se bataljon kompletira.

Od 19.3. do 26.3. 3.pb je u ulozi rezerve TG Ozren pri 3. ozrenskoj lpbr u rejonu Donja Bočinja, učestvuje sa pješadijskom četom „Vukova“ u izvođenju uspješne odbrane od napada ABiH na frontu s.Dolac – Blizna u r/o Bolačke pješadijske čete. Pripadnik „Vukova“ uspješno, bez nišanskih sprava, bestrzajnim topom pogađa tenk ABiH, za nagradu komandant brigade dodjeljuje pištolj tt (Spasojević).

U rejonu Dolca ova kombinovana jedinica našeg sastava uspješno se bori i uspijeva zaustaviti ofanzivu muslimana.

Dio snaga 1. i 2. bataljona posjeda položaje na Hatkinim njivama štiteći eventualni prodor snaga HVO-a i muslimana prema Crnoj Rijeci na Blatnici. U međuvremenu sve jedinice VRS, koje su se nalazile u sadejstvu sa snagama HVO, širi rejon Novog Šehara morale su se izvući jer je muslimansko-hrvatska koalicija počela da funkcioniše. Postojala je realna opasnost da ujedinjenim snagama Hrvati i Muslimani formiraju akcije širih razmjera.

Neposredna odbrana Doboja

Dobijamo novi zadatak – naređenje str.pov.broj 01-125/94 od 21.3.1994. godine. Na osnovu toga preuzimamo položaje od 2. ozrenske brigade na desnoj obali rijeke Bosne a u neposrednoj odbrani Doboja, z/o lijevo Jabučić Polje, desno Pridjeli, ušće r.Usore u Bosnu. Od 4.4. 3.pb uspješno organizuje izvođenje odbrane u rejonu Jabučić Polja, opština Doboj, do 1.7.

Komandu brigade smjestili smo u kasarnu „Potočani“, na liniji odbrane nemamo većih problema, dobro smo se organizovali. Uradili smo dosta tranšeja, a rovovi su dobro utvrđeni. Muslimani nas povremeno granatiraju. Ciljevi su im dobro poznati, jer su tu živjeli. Dobijamo brojne informacije od OBO OG Doboj. Muslimani gomilaju snage na svim pravcima šireg reiona Ozren.

Dolazi do izdvajanja čete „Vukova“ iz sastava 3.pb i formiranje odreda „Vukova“ pod komandom komande brigade.

Na referisanju u OG Doboj komandant dobija naređenje da obezbijedi brigadnu rezervu – da u rezervi drži „Vukove“ u punoj b/g, kako bi mogli intervenisati na potrebnom pravcu. „Vukovi“ su u pripravnosti ali pozadinsko obezbjeđenje prate brojni problemi, nismo obezbjedili

gorivo, suve obroke, a potrebna je i obuća za veći broj boraca. Komandant odlazi na izviđanje sa komandirima „Vukova“ Sančanin Bogoljubom i Lukić Draganom, u rejon Trebavske brigade.

U jutarnjim satima 31.5.1994. godine, komandant Vlado, načelnik saniteta Figurek Mihajlo i načelnik veze Tošić Dragan sa interventnom grupom ukupno 80 boraca odlaze u rejon Trebave, gdje vode borbe za Obilić.

Situacija na Ozrenu sve je teža, lično komandant TG Ozren major Stanković prenosi naređenje i traži da imamo spremne jedinice, kako bi mogli intervenisati u z/o 1. vučijačke i 2. ozrenske brigade.

Naša linija relativno mirna, ali muslimani dimnim minama upucavaju ciljeve, žele nas vezati za teren, ukoliko krene ofanziva na širem prostoru Ozrena. Od OBO dobijamo informaciju da su muslimani počeli koristiti bojne otrove. Naše položaje nisu napadali bojnim otrovima, ali smo obezbjedili zaštitne maske i sredstva za dekontaminaciju. Žešćih borbenih dejstava u našoj z/o nemamo, ali gotovo svakodnevno muslimani upute 10-15 mina u zonu naše odgovornosti, nikada ne tuku sa većim brojem mina već – svaka mina je, u stvari, mina iznenađenja. Srećom do sada nismo imali većih gubitaka.

Potpisano je primirje u Ženevi 10.6.1994. godine, primirje kao da se poštuje, ali treba li neprijatelju vjerovati.

Kada je mirno, onda mi izmislimo glupost; Suvajac Dušana Ljubiša, rođen 1975. godine, nije bio pripadnik naše brigade, došao je da nam se priključi, pošto nije imao zaključenu vojnu knjižicu a ni poziv da se javi u jedinicu, u k-di je rečeno da se vrati u svoju jedinicu, nije poslušao, otišao je samovoljno u 3. bataljon kod prijatelja, te u toku noći izašao ispred rovova radi fizioloških potreba. Suvajac Goran ugledao je kako se neko kreće ispred rovova, zaustavljao ga a zatim otvorio vatru (12.6.1994.). Rat je, gine se, ali zbog neodgovornosti izgubljen je jedan mladi život.

Primirje se poštuje, ali iz rejona Jabučić Polja sa osmatračnice Šiljak uočena su dva transportera UNPROFOR-au zoni muslimanske odbrane, tu im sigurno nije mjesto. Otvaraju vatru iz PAM-a po našim položajima. Obavještavamo komandu G. KK i OG Doboju, dobijamo saglasnost i poklapamo ih vatrom iz mb120mm, hab105mm i ZiS-om. Osmatranjem kontrolišemo njihovo izvlačenje, jedan od transportera ili je zapao ili je pogođen, očigledno ima problema.

Poštujemo ženevsko primirje kao i muslimani u našoj z/o. Dolazimo do saznanja da su muslimani u širem rejonu Podsjelova napali laktašku brigadu, 16.6.1994. godine, da su imali uspjeha i da su laktašani imali gubitaka, u toku poslijepodneva oko 15.00 časova 17.6.1994. godine dobili smo teleks iz 1. KK – str.pov.br. 10-989/94 – da se uputi jedan bataljon u zonu odbrane laktaške brigade i da se predpočinimo laktaškoj brigadi. Oko 20.30 časova sa interventnom grupom „Vukova“, koju predvodi komandir Bogoljub Sančanin i iz komande brigade operativac major Nikola Merlović, stižemo na Ozren – rejon Sjenokosa. Komandant laktaške brigade, ppuk. Crnić, nas prima. Brigada je toliko razbijena da je opšti haos. Linije odbrane ne postoje, podrške nemaju, borci laktaške brigade se panično izvlače. Komanda ne funkcioniše. U Sjenokosu organizujemo odbranu komande laktaške brigade. U pomoć komandi laktaške brigade došao je major Lakić i major Mišić i pokušavaju uspostaviti odbranu, ništa im ne uspijeva. Panika u laktaškoj brigadi učinila je svoje, najkraće laktaška brigada ne postoji, borci panično bježe. U jutarnjim časovima 18.6.1994. godine, muslimani žestoko tuku Sjenokos, lakše je povrijeđen ppuk. Crnić, izvlači se sa komandom brigade. U Sjenokosu ostaje još samo naša interventna grupa, a zatim dobijamo naređenje od majora Lakića da se izvučemo prema koti 706, gdje iz pravca kote 726 napadaju muslimani. Prispjele interventne jedinice vojne policije OG Doboju, 2. ozrenske, 4. ozrenske, srbačke brigade kao i naša jedinica „Vukovi“, zaustavljaju

dalji prodor muslimana. U Potočanima 18.6.1994. godine, komandant Vlado drži referisanje s komandantima bataljona i donosi odluku da se 2. bataljon uputi na Ozren. Istog dana oko 17.00 časova komandant k1k Kuzmanović Milorad dovodi 2. bataljon u širi rejon Svinjašnice gdje organizuje odbranu, borci su na otvorenom, pod bukvama, treba se ukopavati.

Zonu odgovornosti u neposrednoj odbrani Doboja u Pridjelu posjedaju borci 4. bataljona naše brigade, tako da je i dalje z/o naše brigade ostala Pridjel-Jabučić Polje. Za kratko vrijeme imali smo velika pomjeranja jedinica, a to iziskuje troškove koje u ovim teškim vremenima uglavnom padaju na stanovništvo naše opštine.

Od primirja nema ništa, ponovo se borbe rasplamsavaju u rejonu Krečana, ranjen je Jotanović Bogdana Grozdan. Brigada je razbijena na dva dijela. Prvi, treći i dio četvrtog bataljona su u rejonu Pridjel - Jabučić Polje, a 2. bataljon i „Vuković“ su na Ozrenu u rejonu Podsjelova, gdje se vode žestoke borbe, imamo ranjenih boraca. Komandovanje brigadom je otežano. Već 21.6.1994. godine, naredbom str.pov.broj 01-327, odlučeno je o angažovanju vučijačke i prnjavorske brigade. Naša brigada mora posjesti liniju z/o Popovo Osoje – kota 496 – isključeno desno Podsjelovo tt.706. Nama pridodata jedinica MAB i inženjerijski vod naredbom komandanta brigade str.pov.br. 01-329/94 od 21.6.1994. godine upućuju se u rejon Kestena i Pjeanovića.

Ozrensko ratište

Dok organizujemo pokret jedinice na Ozren, na Ozrenu naši borci vode žestoke borbe. U rejonu kote 706 – Podsjelovo – muslimani žestoko napadaju, napadnuta je Đurina policija, devet izvanrednih momaka je poginulo, u pomoć im pristižu „Vukovi“ na čelu s komandirima Sančanin Bogoljubom i u toj borbi imamo trojicu lakše ranjenih boraca: Jerinić Neđu, Jovanović Zorana i Aleksić Slobodana.

Na Ozrenu je brigada izuzev 3. bataljona koji je još uvijek drži Jabučić Polje, jer te položaje vučijačka brigada nije mogla preuzeti zbog nedostatka ljudstva.

Komanda brigade u Gornjoj Brijesnici je pod otvorenim nebom, nemamo se gdje smjestiti, uslovi za rad su gotovo nemogući, Ubrzano radimo na uspostavljanju linije odbrane, urađen je dobar dio rovova, a pridodat nam vod inženjerije sa komandirima st.vodnikom Radić Stanojem vrši zaprečavanje prednjeg kraja odbrane.

Naređenje je da se vrate izgubljeni položaji od prije nekoliko dana. Pojačanja stižu. Pridodati su nam Mandini borci sa Majevice iz Ugljevika.

„Vukovi“ i Čipini izviđači 1. bataljona ulaze u neprijateljsku liniju odbrane između Sjenokosa i Tunjika (Čipo, major, Vujić, Kalabić i Gajić) upadaju u rovove muslimana, petoricu likvidiraju, kod jednog poginulog nalaze pismo napisano na arapskom, znači „mudžahedini“ su u akciji. Pomjeranje linije prema muslimanima ide teško. Naš desni susjed – Mandini, bore se bez većeg uspjeha, veće uspjehe ima „Mauzer“ iz Bijeljine, dobro su opremljeni, imaju hrabre borce, problem je što teško uvode tehniku kroz nepristupačan teren. Već nekoliko dana vodimo žestoke borbe, muslimana ima kao mrava, slabo napredujemo, nikako da se vratimo na položaje koje je držala laktaška brigada. Istureno KM korpusa je u Tumarama, neprekidno sa nama je i komandant general Talić, po cijeli dan je sa borcima, obilazi ih, savjetuje, pomaže u svakoj borbi, vide to borci i cijene.

Danas je 26.6.1994. godine, nedjelja, za nas nema odmora, za nas je svaki dan radni. Ponovo Čipo sa svojom udarnom grupom i „Vukovi“ pokušavaju borbom prsa u prsa probiti

liniju odbrane koju su muslimani organizovali, ide teško, u takvoj borbi teško je ranjen Sančanin Milorad a lakše Kalabić Mišo.

„Pobornici mira“ –UNPROFOR i njihovi avioni, kao nikada do sada nadlijeću naše položaje. Muslimani izuzetno precizno gađaju raspored naših jedinica, ne treba biti mnogo pametan da bi zaključio da UNPROFOR snima naše položaje i dostavlja im podatke.

Noć je protekla relativno mirno, a zatim ponovo akcija. Na desnom krilu Mauzerovi „Panteri“ solidno napreduju prema koti 726, uzeli su je, dalje ne ide, imali su 28 ranjenih i četiri poginula u ovim borbama. Naša vojna policija s komandirrom Popadić Borivojem i 1. bataljon uništavaju isturena odjeljenja muslimana, pomjeraju liniju odbrane prema s.Tunjik, ali podići muslimane na povlačenje, nemoguće je. Naš drugi bataljon i danas totalno neaktivan. Upadamo u vezu s muslimanima i čujemo naređenje da komandiri ubijaju svakog onog ko se počne povlačiti. Sva borbena dejstva na današnji dan 27.6.1994. godine kontroliše general Talić. Ne bi mogli reći da je nezadovoljan sa svim što činimo, jer istinski pokušavamo sve, ali glavom kroz zid se ne može.

Osvanuo je lijep sunčan dan, 28.6.1994. godine, „Vidovdan“, krsna slava VRS, sve smo isplanirali kako da obilježimo ovaj dan, od plana ništa, borbe se nastavljaju prema Tunjiku i Sjenokosu. Naša policija i 1. bataljon dobro rade, 2. bataljon ponovo neaktivan. Od 18.6.1994. godine slabo smo uspjeli pomjeriti liniju odbrane prema neprijatelju. Komandant Vlado sa policajcem Vukovićem odlazi ispred prednjeg kraja 2. bataljona, pravi gluposti da bi dokazao da je moguće pomjeriti liniju odbrane prema neprijatelju.

I danas je general Talić sa nama, lično nam čestita. Brigada je odlikovana a povelju ćemo primiti u nekim boljim uslovima.

Bez obzira na borbena dejstva, danas je posjetilo Kolo srpskih sestara i predsjednik opštine Nemanja Vasić.

Noći su uglavnom mirne, sa sporadičnom vatrom u jutarnjim časovima (29.6.1994.). Komandant Vlado odlazi na spoj 1. i 2. bataljona sa policijom da pokuša nemoguće. Kiša i loše vrijeme omogućavaju da se pride muslimanima koji su se već dobro utvrdili. U rejonu Tunjika počinje borba gotovo prsa u prsa, bacaju se bombe sa jedne i druge strane. Trojica policajaca su lakše ranjeni : Đumić Perica, Milanović Radovan i Blagojević Željko, ponovo neuspjeh, fanatici ni metar da odstupe. Granate koje padaju po našoj liniji odbrane ni ne računamo, brojne su. Danas je teško ranjen borac 1. bataljona Petrović Rajko. Večeras, 29.6. u 19,00 časova general Talić održao je referisanje s komandantima, nije zadovoljan učinkom, ali naglašava da se mora tražiti ključ rješenja kako potisnuti muslimane inače, ugrožen je put prema Voziću, aktivna odbrana mora se nastaviti.

Sve aktivnosti boraca na liniji napada dobro prati pozadina, obezbijedeći smo sa municijom, hranom i gorivom.

Ove borbe postaju iscrpljujuće, napadamo iz dana u dan, a gotovo da se nismo maknuli sa mjesta. Vojna policija i 1. bataljon dignu dva do tri rova, muslimani se povuku koji metar, ukopaju se i ponovo pružaju žestok otpor.

General Talić insistira da se u aktivnu borbu uvede i 2. bataljon koji je neaktivan, poziva komandanta Kuzmanović Milorada i traži aktivnost. Vojna policija OG Doboj pokušava sjeverno od Tunjika uništiti neke rovove – bezuspješno. Imaju veći broj ranjenih i dva poginula borca (1.7.1994.). Oko 16,00 časova kreće prvi put 2. bataljon u ofanzivna dejstva, nisu krenuli daleko prema Sjenokosu i susret sa Muslimanima koji su dobro ukopani, pružaju žestok otpor, jedinica ima ranjenih, ne može naprijed.

Osjeti se velika koncentracija vojske na malom prostoru, svako granatiranje najčešće nalazi po koji cilj, ponovo imamo ranjenih: Milinčić Predrag i Marić Miroslav. Brigada je sada

kompletna. Treći bataljon predao je liniju odbrane Jabučić Polje i priključio se brigadi na Podsjelovu.

Dio snaga 3.pb dolaskom u s. Gornja Bijesnica, opština Lukavac, Ozren odmah se upućuje za smjenu položaja voda vojne policije brigade u večernjim satima na padinama k. 702 Podcijelova prema s. Tunjik. Kasnije učestvuje u izvođenju b/d sa izviđačkom četom 1. KK (komandir sv Čaruga) na pravcu prema Šupljoj bukvi.

Danonoćne borbe iscrpile su mnoge borce, moramo odmoriti jedan broj boraca uvođenjem svježih snaga. Treći bataljon posjeda dio položaja prvog i dio položaja drugog bataljona, kako bi jedan broj boraca izvukli sa linije odbrane u dubinu i malo odmorili. Na referisanju u Tumarama koje je održao general Talić 4.7.1994. godine, planiran je novi napad. Gotovs za napad u 4,00 časova. U borbu se uvodi korpusna policija OG Doboj i „Vukovi“ prolaze između naših položaja u 04,00 časa, sve je spremno, čuju se jauci, muslimani imaju ranjenih, ali se ne povlače već uzvraćaju artiljerijom. U ovim borbama za kratko vrijeme imamo veći broj ranjenih boraca, naš sanitet ima pune ruke posla, opslužuje i sve jedinice koje se nalaze na svim prostorima. Ponovo nismo imali uspjeha, ali 7.7. nastavljamo na ovim prostorima. Danas se vodila uglavnom artiljerijska borba, ispaljen je veliki broj artiljerijskih projektila sa jedne i sa druge strane, ponovo smo imali ranjenih boraca.

Dok pokušavamo ofanzivnim dejstvima u rejonu Humke – kote 726 – 8.7.1994. muslimani kreću u protivnapad. Borba prsa u prsa. Treći bataljon se žestoko bori, ne uzmičemo, ali imamo veći broj ranjenih, a poginuo je Martinović Jure, ranjeni su Marić Zdravko, Rakić Rodoljub, Knežević Dobrinko, Kuzmanović Duško, Mijatović Milorad i Vasić Gojko, svi borci iz trećeg bataljona. Moral boraca nije pao, žestoko su se borili i uspjeli su vratiti muslimane na početne položaje. Komandant Tomić Srđan veoma dobro komanduje i kontroliše situaciju u z/o 3. bataljona. Precizan artiljerijski pogodak muslimana i u 2. bataljonu smrtno je pogođen Repić Mladen, a ranjeni su Dubravac Tomislav i Đukić Goran.

Imali smo izuzetno težak dan, veliki broj gubitaka poslije žestokih borbi. Neprekidne borbe, već veliki broj izbačenih boraca iz stroja, gotovo ništa nam ne polazi za rukom. Težak i nepristupačan teren, nemoguće uvođenje tenkova, muslimani sve to dobro koriste, u sami sumrak 9.7.1994. godine još jedan napad muslimana na kotu 726 i treći bataljon, napad je uspješno odbijen. U ovoj borbi imali smo jednog ranjenog borca – Trivunović Gorana.

Na relativno malom prostoru Podsjelova koncentrisan je veliki broj vojnika i naših i muslimanskih, a snage kao da su izjednačene, ne možemo ni pomjeriti muslimane, a ni oni nas. Nama je preostalo samo da što bolje utvrdimo liniju odbrane i spriječimo dalji prodor muslimana. Borbe kao da su malo jenjale, sa jedne i druge strane uputi se po koji artiljerijski projektil, više kao da se da do znanja prisustvo jedinica sa druge strane.

Naši borci kao da su ostali bez motiva za ofanzivna dejstva. Nikome se ne kreće naprijed, jer svi dosadašnji pokušaji prošli su bez većih uspjeha. Od 17.6.1994. godine, kada smo krenuli na intervenciju, poslije probijanja linije odbrane laktaške brigade, pa do danas, na ovim prostorima Podsjelova, poginulo je 30 boraca, računajući i interventne jedinice koje su došle na ove prostore da pomognu vraćanje izgubljenih položaja, a oko 260 boraca je ranjeno. Jedan javašluk, opuštenost, neorganizovanost laktaške brigade skupo smo platili – krvlju saboraca.

Situacija na Ozrenu nimalo povoljna, borbe su slabijeg intenziteta, ali i dalje svakodnevne. Pozadinsko obezbjeđenje sve teže obezbjeđuje potrebe, pa se može slobodno reći da i ne zadovoljava, teško obezbjeđujemo municiju, a pogotovo teško je obezbijediti mine za MB 82 mm. Hrane imamo u dovoljnim količinama, a goriva imamo samo za najnužnije potrebe. Težak teren, imamo dosta kvarova na vozilima, rezervne dijelove teško obezbjeđujemo.

Borci koji su pošli na odmor neredovno se vraćaju, pa je komandant Vlado naredio privođenje neodgovornih boraca policijom. U redovima „Vukova“ osjeti se dezorganizacija, komandovanje kao da je zatajilo, na Ozrenu se nalazi njih 18, danas 14.7.1994. godine „Vukovi“ su izvršili smjenu sa odmora ih je došlo 19. Na minuloj slavi se ne može živjeti. Neprekidno se mora dokazivati i izvršavati postavljeni zadatak. Aktivnijih borbenih dejstava nema, povremeno granatiranje (15.7.1994.), jedna mina pada na raskršće puta za Sjenokos i ubija Jović Sinišu a ranjava Tešić Nevenka i Malić Zorana, borce 2. bataljona. Neko lažno primirje, a svi znamo da muslimani imaju trajni zadatak – presjeći put Zavidovići - Banovići, tu bi ujedno bilo i spajanje 2. i 3. korpusa, spajanje tuzlanskog i zeničkog korpusa, i ukoliko bi ostvarili ovaj cilj, snaga armije BiH bi se povećala. Po svaku cijenu u ovom momentu moramo a i možemo spriječiti prodiranje muslimana. Primirje kraće traje, a takva primirja i nisu dobra, jer u takvim primirjima muslimani aktivno izviđaju i vrše pripreme za napad. Poslijepodnevni časovi – 17,15 časova, a 19.7.1994. godine komandant Vlado sa članovima komande Nikicom, Ivanović Dragom i Glavina Markom obilaze liniju odbrane. Iznenada, žestoka artiljerijska priprema na rejonu kote 721 – Humke i Šujanca, z/o 3. bataljona i „Vukova“. Muslimani nas tuku svim i svačim, imali su i tri ispaljena iz VBR-a. borci se izvanredno drže, imamo boraca potresenih detonacijom a i ranjenih. Muslimani podilaze, tuku „zoljama“ i „osama“, a zatim borba prsa u prsa, bacaju se bombe. Žestoka borba traje preko tri sata. U ovoj borbi izvanredno je radila i podrška MB 82 mm 1. i 3. bataljona, GŠ, praga i MB 120 mm. Kada su borbe prestale, oko 22.00 časa, konstatujemo da nismo izgubili ni jedan rov, nismo pomjereni ni korak nazad. Posebno priznanje 3. bataljonu i „Vukovima“ a zamjeniku komandanta 3. bataljona Blagojević Vladi, koji je znalački i smireno komandovao u ovoj borbi sva priznanja. Vod „Vukova“ pod komandom Sančanin Bogoljuba Takođe je „odradio“ ovaj posao znalački.

U ovoj borbi naša linija odbrane je oslabljena, očekujemo napad u jutarnjim časovima, u toku noći 19.7.1994. oko 23,00 časa dolazimo kod generala Talića u Tumare, tražimo pomoć jačine jednog voda. General nam odaje priznanje za izvanredno organizovanu odbranu i čestita svim akterima ove krvave borbe u kojoj su muslimani imali velike gubitke. General Talić pismeno naređuje da nam 43. prijedorska priskoči u pomoć. Kako su i oni slabo stali sa ljudstvom obraćamo se komandantu srbačke brigade puk Suvajac Miodragu, da nam obezbijedi jedan vod, koji bi u eventualnom napadu muslimana mogao priskočiti u pomoć. Od puk Suvajca dobijamo saglasnost i jedan vod u pripravnost čeka naš poziv, zahvalni smo.

U međuvremenu izdvajamo borce 1. i 2. bataljona kao i komandu stana da popune rovove u z/o 3. bataljona i „Vukova“. U jutarnjim časovima kada smo očekivali napad, (20.7.1994.), muslimani miruju, a pred sami sumrak ponovo pješadijski napad bez artiljerijske pripreme, ponovo borba prsa u prsa, spremno smo ih dočekali u rejonu Humke, nanijeli im teške gubitke, povukli su se, a mi nismo imali povrijeđenih. Muslimani ne odustaju od uzimanja grede Podsjelovo, koju ako bi uzeli, presijecaju put prema Vozući, a to znači i odsijecanje jedinica koje obezbjeđuju Vozuću i put Zavidovići-Banovići. U brigadi imamo dosta problema oko obezbjeđenja boraca, u Prnjavoru policija privodi sve one koji neodgovorno nisu došli na smjenu poslije odmora. Pješadijska borba uglavnom izostaje, ali nas neprekidno granatiraju. Nekoliko artiljerijskih projektila „došlo je“ na naše položaje iz pravca Vijenca. Borbe jenjavaju, mi nemamo snaga za ofanzivna dejstva, utvrđujemo se, dobar dio prednjeg kraja linije odbrane inženjerijski vod minirao je. Povremeno uočavamo muslimane kako se ukopavaju a u toku noći isturaju borbeno obezbjeđenje. Granatiranje naših položaja ne prestaje. NATO snage nadlijeću naše položaje, ubijedeni smo da muslimanima dostavljaju izvještaje o rasporedu naših snaga, to su te „mirovne snage“ koje „nam pomažu“.

Sa Ozrena svakodnevno mještani iseljavaju, nisu sigurni da će ovi prostori poslije potpisivanja mira pripasti nama. Žestokih borbenih dejstava nema već 15 dana, samo sporadična pucnjava. Bataljoni kao su se opustili, komandanti bataljona puštaju veći broj boraca kući, na liniji se nalazi oko 30%, a to može biti izuzetno opasno, nikako da se uvojničimo. Osjetimo da ni muslimani u ovom momentu nemaju dovoljno snaga za jedan organizovaniji napad, ali gotovo svako veće prilaze našim rovovima gdje vrše izviđanje. Bilo je i aktiviranja mina u našim minskim poljima, čulo se i zapomaganje povrijeđenih.

U ranim jutarnjim časovima, oko 05,15 časova 12.8.1994. godine, zapaljen je magacin municije i MTS u Brijesnici, magacin je bio pod kontrolom 4. ozrenske brigade, a u magacinu je bio smješten i dio naše opreme, frižideri sa hranom, sanitetski materijal, a pored magacina smješten je i šator naše brigade pozadinske baze, sa municijom i gorivom. Požar se brzo proširio, uspjeti smo izvući vozila i dio opreme, ogromne količine municije, opreme lijekova i hrane su uništene. Činjenica je da obezbjeđenja kod magacina nije bilo a kada je požar otkriven sve je bilo kasno. Ako se može konstatovati da je bilo sreće, to je da nije bilo povrijeđenih, jaka detonacija uništila je gotovo sve, a usijani komadi željeza zapalili su okolne šume koje smo sa mještanima uspješno ugasili. Još jedan javašluk, neodgovornost ljudi koji su obezbjeđivali magacin. Ni 4. ozrenska a ni mi nismo imali obezbjeđenje, što je za ne povjerovati. Organi bezbjednosti iz OG Doboj izvršili su stručni uviđaj, ali ostaje činjenica javašluka i neodgovornosti. Mi se izgleda samo učimo na sopstvenim greškama, a dokle tako? Borbi nema, ali mi ginemo. Muslimani povremeno granatiraju (18.8.1994.), jedna mina pada na liniju 1. bataljona i smrtno je pogođen Živković Ljubomir, a ranjeni su Vasić Drago, Milanković Miroslav i Milanković Duško. Nespretnim rukovanjem 19.8.1994. godine Šuman Mladen, ranjen – samoranjavanje. Ponovo gubimo tri borca iz „Vukova „ – mina i gine Lugonjić Sreten, a ranjeni su Bijelić Ljubinko i Dakić Slobodan. Blokada od strane Srbije osjeća se u dobroj mjeri u jedinici. Municije imamo u malim količinama, ali zadovoljavajuće. Hrane imamo dovoljno, ali kvalitet ne zadovoljava, gorivo je obezbijeđeno samo za sanitet i prevoz hrane.

Bez borbe 26.8.1994. godine gubimo još jednog borca, Dvorančić Slobodan , četni starješina 3.pb pogođen je snajperskim hicem u glavu, podlegao je na licu mjesta. Danas, 27.8.1994. godine obavljeno je glasanje da se borci izjasne da li su „za“ ili „protiv“ plana „kontakt-grupe“, tri borca su glasala „za“ a 2 listića su bila nevažeća. Ovakve rezultate glasanja smo i očekivali, nismo mogli glasati protiv sebe.

Komanda TG Ozrena koja je bila sa IKM-om u rejonu Nenića 10.9.1994. godine preseljava se kod manastira na Ozrenu, a naš lijevokrilni – policija (PJP – posebne jedinice policije) pridodaju se nama. Posljednjih dana uočavamo veći pokret muslimanskih jedinica kao da vrše pregrupisavanje snaga, posebno su uočeni pokreti ispred prednjeg kraja PJP. U jutarnjim časovima, 12.9.1994. godine, komandu brigade posjećuju general Kalečević, pukovnik Arsić i major Stanković, cilj posjete je obilazak fronta, upoznavanje sa položajima i aktivnostima muslimanskih snaga. Članovi pretpostavljenih komandi detaljno su upoznati sa zadacima koje izvršavamo. Na spoju 1. bataljona i CZ Banja Luka 13.9.1994. godine, muslimani pokušavaju probiti liniju odbrane. Tučemo ih sa MB 82 mm i pješadijskom vatrom. Napad je bio slabijeg intenziteta i muslimani su brzo odustali.

Metaleci imaju jedan fin izraz „zamor materijala“. Da li je u brigadi došlo do tolikog zamora, ne znamo, ili je u pitanju javašluk? U komandi 1. i 3. bataljona osim komandanta nema ni jednog člana komande , svi su na odmoru. Da li je ovo javašluk, ovakvo ponašanje može skupo koštati, ovdje se greške plaćaju ljudskim životima i niko ne odgovara. Najsavjesnije svoj dio posla odrađuju borci u rovovima. Muslimani su neprekidno aktivni , stalno traže mogućnost da nam nanesu gubitke. Dok prevozimo hranu do CSB-a, iz „brovinga“ tuku naše vozilo, ranjena

su dva borca iz ozrenske brigade, koji su bili na kamionu, vozač Gajić sretno izvlači oštećeno vozilo 15.9.1994. godine. U rejon 1. bataljona na liniju odbrane pada mina i četiri borca su ranjena: Tulić Dragoljub, Mikić Borko, Nuždić Dragiša i Javorski Pero. Na današnji dan 18.9.1991. godine, izvršena je mobilizacija odreda TO Prnjavor, kao i voda PDV te zaštitno-štabne čete. Od ovih jedinica do danas razvila se Laka prnjavorska brigada. Ovaj dan skromno obilježavamo kao dan formiranja brigade. U Prnjavoru je održana akademija i parastos za poginule borce.

Svi oni koje se nalaze u Podsjelovu susreću se sa mnogim problemima. Već je zahladnelo, nemamo pećica, rovovi prokišnjavaju, pa je voda u njima, ovdje su zime hladne, a drva nismo obezbijedili, motorna vozila su u lošem stanju, trebao bi detaljniji pregled i remont da se pripreme za zimu. Tražimo od nama pretpostavljenih TG Ozren i OG Doboj pomoć, ništa ne dobijamo. Kompletna brigada je, slobodno možemo reći, na teret građana opštine Prnjavor, a to je isuviše veliko opterećenje za nerazvijenu opštinu. Moramo istaći angažovanje organa vlasti opštine Prnjavor koje ulažu napore da nam obezbijede uslove za borbu i opstanak u ovim teškim uslovima. Na Podsjelovu nikada nije mirno, ako izostanu pješadijske borbe, onda tuče artiljerija. Mi uočavamo neprekidno kolone motornih vozila, a od obavještajnog organa OG Doboj dobijamo redovne podatke da muslimani vrše pregrupisanje snaga, te da u širi rejon Podsjelova dovode svježije snage. Dobili smo i podatak da su došli i „Crni labudovi“, jedinica koja je napala laktašku brigadu i pomjerila liniju odbrane na našu štetu. Posebno upozorenje je čuvati se DG koje muslimani često koriste.

Nesretnim slučajem 20.9.1994. godine Jevtić Mirko iz „vukova“ pucao je i ubio svoga druga Ardan Gorana. U jednom redovnom obilasku i kontroli naših minskih polja 27.1994. godine, ispred CSB-a u rejonu Kestena, ranjeni su inžinjerci Radić Stanoje, komandir, Malić Veselko i Bilbija Marinko. Muslimani su ih uočili ispred prednjeg kraja naše odbrane i tukli sa MB 60mm. Sutradan 28.9.1994. godine, ponovo u obilasku naših minskih polja na našu minu nagazio je inžinjerac Čanković Dane i teško je ranjen.

Iz rejona Nenića jasno uočavamo aerodrom u Tuzli, na koji posljednjih nekoliko dana slijeću teretni avioni. Embargo na uvoz naoružanja očigledno ne postoji kada su u pitanju muslimani, NATO snage ih dobro snabdijevaju.

Očigledno je koncentracija snaga velika i da se sprema ofanziva širih razmjera, a iz OG Doboj dobijamo upozorenje 4.10.1994. godine o mogućnosti bombardovanja položaja od strane NATO avijacije. Preduzimamo mjere maskiranja, a tenkove prevozimo u šumu Čevaljuša. Zima je nastupila, hladno je, kiša i susnježica, blato do koljena, najveći problem je u doturi hrane do linije. Putevi su propali, kamioni sa lancima jedva se probijaju, posebno je teško doturiti hranu drugom bataljonu, hrana se kuva, a borci je nisu dobili za večeru 6. i 7.10.1994. godine u 2. bataljonu po izjavi zamjenika komandanta 2. bataljona Vrhovac Dragana. Očigledno da organizacija rada od komande bataljona do rova nije dobra, komande bataljona uspravale su se i traže da komanda brigade rješava ono što bi sami morali riješiti. Borci su dobri, a starješine se moraju uvojničiti i izvršavati svoje zadatke da ne bi bilo isuviše kasno. Posljednjih nekoliko dana dobijamo upozorenje od obavještajnog organa OG Doboj o brojnim aktivnostima neprijatelja i mogućnost napada na Humku i Šujanac. Pojačali smo osmatranje, izvršili smo popunu sa municijom, a u rejonu Čevaljuše držimo interventnu brigadnu jedinicu „Vukove“, njih 35 je u stalnoj pripravnosti. U rejonu Humke muslimani su raspoloženi za razgovore, stalno prizivaju naše borce. Za nas, a i za neprijatelja, izuzetno značajne kote 726 i 715, pa zbog toga muslimani ove kote neprekidno drže pod vatrom. Na ove položaje u nekoliko navrata bacali su i neke naprave ručne izrade, naši borci ih nazivaju „bojleri“, od ovakve jedne naprave ranjeni su 16.10.1994. godine Kovačević Stevo, Trivalić Duško i Tošić Milorad. Ponovo snajperista i

19.10.1994. godine na koti 726, pogođen u glavu Đukić Milanko, na licu mjesta podlegao. Borbi značajnih nema, ali uporni muslimanski snajperisti često pogađaju. O moralu rijetko govorimo, ali se mora konstatovati da i pored čestih gubitaka u našim redovima nema panike, borci su smireni, moral zadovoljava. Ne može se istaći da je moral na visokom nivou kao u vrijeme borbi za koridor ili Brod, ali su borci sigurno stabilni i traže minimum, a to je odjeća, obuća, municija i hrana. Ako ovo obezbjeđujemo i borci će pružiti maksimum. Ovakvu ocjenu morala možemo dati jer redovno obilazimo borce na položajima, a najčešće ih obilazi moralista brigade Mitrić Boro i operativac Merlović Nikola. Primijetili smo da ima dosta boraca slabijeg zdravstvenog stanja, ali mi boljih nemamo. Veći broj boraca ima porodičnih problema, a dobije se utisak da se ti problemi zakratko zaborave dok borac boravi na liniji odbrane. U brigadi ima veliki broj izvanrednih boraca, dobrih drugova i dobrih ljudi. Primjetno je da je veliki procenat boraca sa sela. Ništa novo nije rečeno ali neka bude zabilježeno – tatini sinovi već su se nekako snašli i njih nema sa nama. Na redovnom referisanju moralista Mitrić ističe da ima 123 zahtjeva za oslobađanje iz jedinice po raznoraznim osnovama. Teoretski bataljoni su brojčano popunjeni a praktično to nije ni blizu formaciji. U ovom momentu 23.10.1994. godine na Ozrenu se bolesni, pobjegli iz jedinica i na radnim zadacima u Prnjavoru i to: ranjeni, bolesni, pobjegli iz jedinica i na radnim zadacima u Prnjavoru, te jedan broj boraca je na odmoru. Mobilizacija novih boraca je veoma slaba i ako se dobije koji borac to je najčešće bolestan i sa preporukom da se rasporedi u pozadinske jedinice. Žešćih borbi na Podsjelovu nema, ali svakodnevna provokiranja su prisutna, komandant Vlado ide redovno na referisanje u OG Doboju, tako da sve potrebne informacije imamo, dobro smo upoznati o borbama koje su preduzeli muslimani 22.10.1994. godine sa ciljem presijecanja Ozrena i uzimanja Doboja kao i o žestokim borbama na bihaćkom kao i na kupreškom ratištu, a i zbog pripremanja ofanziva muslimana na mnogim ratištima, 4.11.1994. godine predsjednik Karadžić objavljuje opštu mobilizaciju.

Naređenje TG Ozren: da moramo preuzeti još 14 rovova od PJP i tako nam se zona proširuje na oko 5 kilometara. U ovom momentu u mogućnosti smo da prihvatimo ovaj zadatak, jer muslimani uglavnom provociraju bez ofanzivnih dejstava, ali u slučaju napada imamo isuviše široku zonu odgovornosti i teško bi bilo organizovati sigurnu odbranu. Brigada je dobro popunjena, u ovom momentu imamo brigadnu rezervu 30 „Vukova“ i 15 izviđača, bataljoni imaju rezervu jačine jednog voda, tako da možemo biti zadovoljni sa prisustvom u brigadi.

Gotovo na svim frontovima muslimani kreću u ofanzivu, očekivali smo napad i u širem rejonu Podsjelova. Kraće primirje a zatim 9.11.1994. godine u 06,15 časova jaka artiljerijska priprema po prednjem kraju naše odbrane i u dubinu. Posebno žestoko je tučena kota 726, 706, 702 te 551 u z/o PJP. Poslije artiljerijske pripreme, žestok artiljerijski napad na tri pravca. Treći bataljon se dobro brani. Upada u vezu muslimanima, kontrolišemo njihov rad. Napad traje oko 60 minuta, a zatim slijedi naredba „Povucite se do mene da napravimo plan za dalja dejstva!“

Očekivali smo sljedeći napad koji je uslijedio u 11,00 časova iz pravca Tunjika prema koti 702, drugi pravac Lazendići - Kolotin. Napad dug i uporan. Traje oko tri časa. Žestoko se tuče i PJP. U toku napada muslimani nas tuku artiljerijom. Sa kraćim prekidima ofanzivna dejstva muslimana traju do 15,00 časova. Napad smo očekivali. Borci su se dobro psihički priprema li. Naša sredstva podrške navođena su sa prednjeg kraja, tako da su dobro pogađali ciljeve, nismo osjetili ni jednog momenta da je linija odbrane ugrožena. Poslije uspješno odbijenog napada, moral boraca porastao je kao i sigurnost u sopstvenu vrijednost. U ovoj borbi imali smo 5 ranjenih boraca. Zbog žestokih borbi imali smo povećanu potrošnju municije i goriva. Pozadinsko obezbjeđenje iz Prnjavora stiže redovno, nemamo ničeg u velikim količinama, ali zadovoljava, municije imamo dovoljno da možemo žestoko uzvratiti. Još jednom ističemo da TG Ozren i OG Doboju da nas ne obezbjeđuju municijom i gorivom. U večernjim

časovima 9.11.1994. godine na referisanju komandant Vlado odaje priznanje bataljonima, interventnim jedinicama i PJP na izvanrednom držanju. Sve jedinice dobijaju nove zadatke jer sa svanućem očekujemo novi napad.

U ranim jutarnjim časovima, 10.11.1994. godine, uočena je veća koncentracija muslimana u rejonu Sjenokosa. Tačno u 07,39 časova neprijatelj izvodi jak napad prema koti 551 i lijevom krilu našeg bataljona. Kraći, napad, neprijatelj se povlači, u 08,08 ponovni napad, isti pravac. Žestoke borbe traju do 09,00 časova, kada neprijatelj probija liniju odbrane PJP i uzima kotu 551, para liniju do bijeljinske čete PJP bez otpora, te desno do spoja sa našom brigadom. Ovu borbu podržala je jaka artiljerijska vatra neprijatelja. Poslije pada linije, pokušali smo intervenisati sa našom rezervom. Izviđači s komandrom Sančanin Bogoljubom i braćom Đukić vraćaju devet izgubljenih rovova, stižu pod kotu 551, tu su zaustavljeni. Pripadnici PJP panično bježe izuzev bijeljinske čete. Panika je neviđena. Iz komande PJP u Kestenu iz brigade je upućen major Merlović Nikola da pokuša organizovati odbranu, ali bez uspjeha. U komandi PJP sam komandant, komandiri četa i vodova zajedno sa zamjenikom komandanta PJP bezobzirno su pobjegli. Sramota! PJP bježi prema Tumarama. Naši borci Sančanin, Jerinić i Gavrić jedva uspijevaju izvući komandanta PJP sa dokumentacijom i KZU.

U 12,00 časova iz pravca Tunjika neprijatelj napada kotu 702 u z/o 3. bataljona i ponavlja napad u 13.35 časova. Borbe traju do kasno u noć. Brigada više nije sigurna, lijevo i desno krilo – naši susjedi – su dobro uzdrmani, organizujemo bočna obezbjeđenja. Moral brigade je zadovoljavajući, s napomenom da vojska s pravom negoduje zbog napuštanja položaja pojedinih jedinica bez borbe. Sa kote 551, koju su muslimani uzeli, izuzetno dobro kontrolišu put koji prolazi kroz Kesten, a prema Vozući. Istog dana, u večernjim časovima k-dant TG Ozren – major Stanković, na referisanju donosi odluku da se moraju vratiti izgubljeni položaji u z/o PJP. Izvršene su pripreme uz artiljerijsku pripremu, određene su udarne grupe „Vukovi“, brigadni izviđači i vojna policija, jedinice naše brigade, te pridodati nam „Cigini“ i „Bekšini“. Koordinaciju grupa vršiće komandant major Mišić. Napad na kotu 551 izveden je 14.11.1994. godine. Izvršena je dobra artiljerijska priprema a zatim je uvedena praga i trocijevac koji su odradili dobar dio posla. U 12.00 časova „Vukovi“ upadaju u prve rovove i počinje paranje linije. Ostvarena je izvanredna saradnja udarnih grupa, komandovanje je bilo na visini zadatka, ostvaren je cilj, uzeto je 20 rovova i vraćena je kompletna linija koja je prije nekoliko dana izgubljena, muslimani su pretrpjeli poraz, imali su veći broj poginulih, samo trojicu smo uspjeli izvući, u ovoj borbi ni jedan naš borac nije povrijeđen. Trebalo bi istaći pojedince, ali svi su bili tako izvanredni da bi se moglo pogriješiti o nekom. Ponovo je uspostavljena linija odbrane. Od pretpostavljene komande samo pohvale za dobro izvedenu akciju. Sutradan ponovo napad muslimana, očekivalo smo ga i spremno dočekali na koti 551, kota je odbranjena. Pitamo se samo odakle im tolika upornost, neprekidno trpe gubitke, a ipak napadaju.

Ispostavilo se da su tačni obavještajni podaci koje smo dobili: u širi rejon Podsjelova došao je veći broj elitnijih muslimanskih jedinica i to 318. zavidovička brigada, neke jedinice iz Viteza, kao i specijalne jedinice.

Svakodnevne borbe, borci su iscrpljeni, ali moraju izdržati, muslimani ne odustaju od namjere da prisijeku put prema Vozući. Za 20.11.1994. godine planirana su bila naša ofanzivna dejstva prema Sjenokosu, pripreme su izvršene, jednostavno izostao je motiv i udarne grupe nisu krenule u napad. U kasnim večernjim časovima, 20.11.1994. godine dobijamo informaciju koju lično putem uređaja prenosi major Stanković: „Prema pouzdanim podacima u zoru 21.11.1994. godine kreće jak napad muslimana na kompletnoj liniji Podsjelova, sa težištem na k. 551, a moguć je napad na k.715. Interventne snage da budu spremne za borbu, sva oruđa da su spremna

za dejstva. Ispred nas se nalaze 303. i 314. brigada, vojna policija i izviđači, a u rejonu 715 i Šurjanca je oko 300 plaćenika – mudžahedina!“

Procjena situacije nije bila dobra, muslimani nisu narednih dana napadali, samo uobičajne provokacije. Brigada ima povišenu borbenu gotovost, naši izviđači redovno se spuštaju prema muslimanskim položajima. Samo možemo konstatovati da su dobro ukopani, da ispred prednjeg kraja isturaju borbena obezbjeđenja, te da su brojni. Ništa nam nije jasno kako se ponašaju muslimani, posljednjih dana gotovo da nisu ispalili metka.

Napadnu je naš lijevokrilni susjed, muslimani žestoko granatiraju srbačku brigadu 6.12.1994. godine, a zatim napadaju širi rejon fronta: Malovan, Podnomalovan, Paljenik, žestoke borbe, mi imamo pripremljene interventne jedinice u slučaju potrebe da se pomogne. Srpcani se izvanredno bore, nanose gubitke neprijatelju, a linija odbrane ostaje ne promijenjena. U ovoj borbi iz rejona Kesten minobacačima 82mm pomogli smo odbranu srbačke brigade.

Prosto nevjerovatno kako je sve mirno, bez borbe. Najveće probleme zadaje nam niska temperatura, srećom nema kiše i blata, zima je suva. Teško obezbjeđujemo drva a za brigadu je potrebno oko 200 m drveta mjesečno. Pozadinsko obezbjeđenje je na nekom zadovoljavajućem minimumu.

Alkohol, taj neminovni pratilac svih jedinica, često nam je zadavao više problema od samog neprijatelja. U pijanom stanju, Jugović Rajko odlazi pravo muslimanima na liniju 16.12.1994. godine, nikada se više nije vratio. Od dolaska na ozrensko ratište proteklo je šest mjeseci, a mi smo u ovom periodu vodili gotovo svakodnevne borbe, odbijen je veliki broj napada muslimana, u ovom periodu imali smo 19 poginulih boraca i preko 200 ranjenih. Najčešće su borci stradali u nekim mirnijim situacijama, kada su muslimani slali pojedinačno artiljerijske projekte ili snajperom pogađali naše borce, u direktnoj borbi najmanje smo imali žrtava.

Naša vlada 23.12.1994. godine potpisuje četvero mjesечно primirje, treba ga poštovati, to nam je interes, interes nam je da se rat što prije završi, ali ne po svaku cijenu i na našu štetu.

Na upražnjeno mjesto u komandi brigade postavlja se 27.12. 1994. godine , k1k Tomić Srđan, a za komandanta 3.pb postavlja se dosadašnji zamjenik ppor Vlado Blagojević, dok je zamjenik komandanta sv Sančanin Bogoljub.

Potpisano primirje se uglavnom poštuje, obostrano. Ovo primirje koristimo da bi konsolidovali redove, nastojimo popuniti brigadu svježim snagama, vršimo utvrđivanje. Borci se slobodno kreću po liniji, a primjećujemo i muslimane koji su sigurni na svojoj liniji. Za vrijeme primirja nastojimo popraviti veći broj vozila koja su dobro dotrajala, vršimo lakši remont tehnike, oruđa. Na komandnim mjestima u brigadi ima veći broj starješina koji nisu završili ranije vojno stručno osposobljavanje, sada nam se pružila prilika da neke od njih pošaljemo na kurseve za komandire vodova i četa u školu „Rajko Balać“. U Petrovo šaljemo snajperiste na kurs 28.1.1995. godine. Obavljeni su tehnički pregledi svih oruđa. Neki nedostaci su otklonjeni. U ovim „mirnim“ vremenima najviše posla imaju pozadinci. Nismo u stanju obezbijediti dovoljne količine municije hrane i goriva. Često se ističe na referisanjima u k-dama OG i TG da smo mi bogata brigada. Veliki broj pripadnika naše jedinice radi na obezbjeđenju uslova za rad kako mi obično kažemo prve linije. Sa dosta uspjeha obezbjeđuju ono osnovno, a uz razumijevanje i pomoć organa vlasti u opštini. Ipak mi nismo bogata već skromno obezbijedena brigada.

U ovim mirnim uslovima, bez problema obezbjeđujemo sigurnost linije odbrane, a 1.2.1995. godine dobijamo naređenje OG Doboj o proširenju linije odbrane uključujući kotu 551. Uz dosta napora i novom organizacijom odbrane, preuzeli smo položaje od PJP. Da li je ovo pametan potez ne znamo, ali smo sigurni da je umanjena borbena gotovost brigade, sada nam je

teško obezbijediti brigadnu i bataljonsku rezervu. Ove aktivnosti oko preuzimanja linije obrane od PJP pratili su muslimani, ali nas nisu tukli. Potpisano primirje se obostrano poštuje, ali i loši vremenski uslovi onemogućavaju aktivnosti širih razmjera. Redovno kontrolisanje aktivnosti muslimana, uočavamo rad njihovih jedinica. Nikada do sada nismo dobijali toliko i tako preciznih informacija od organa bezbjednosti. Sve informacije upozoravaju da muslimani koriste ovo primirje kako bi se što bolje pripremili za ofanzivna dejstva, njihova jedina opcija je rat.

Za vrijeme ovog primirja i mi smo brigadu koliko-toliko konsolidovali, brojno stanje brigade u martu mjesecu je 1532 borca, na Ozrenu se nalazi u smjeni od 600 do 900 boraca. Izvršili smo obuku izviđača, organizovan je kurs u Kalajšima (Vozuća), a u organizaciji OG Doboje. Kursirana je i vojna policija kao i snajperisti. U ovom vremenu primirja formirali smo i POV. U martu mjesecu već se zaboravilo na potpisivanje prekida borbenih dejstava, svakodnevno se tuče linija odbrane, obostrano. Najčešće je to pješadijska vatra, ali se ponekad uputi i koja mina iz minobacača.

U komandi TG Ozren planirana su i ofanzivna dejstva, u više navrata napad je odbačen zbog loših vremenskih uslova, 20.4.1994. godine u 04,30 časova izvršili smo jaku artiljerijsku pripremu, tukli smo iz svih oruđa po neprijateljskim položajima, muslimani su bili iznenađeni. Artiljerija je dobro obavila svoj zadatak, ali kada je pješadija trebala da krene na kotu 571 i to udarne grupa: „Vukovi“, „Cigini“, „Bekšini“, vod vojne policije i interventna grupa srbačke brigade, stalo se. Kota 571 nije uzeta, a to znači da se nije moglo krenuti prema Malovanskoj kosi. Oko 08.00 časova, kada su se muslimani malo pribrali, počinju žestoko da nas granatiraju. Kompletnu akciju pratio je ppuk Đukić. Na referisanju potpukovnik Đukić ističe da je artiljerija dobro izvršila pripremu, ali udarne jedinice nisu imale motiva i nisu krenule.

Muslimani se osjećaju nesigurnim, dovlače nove snage, što su naši izviđači uočili. Kada je u pitanju odbrana, sigurno imamo punu kontrolu, zabrinjava što se ponekad broj boraca drastično smanji u zoni odgovornosti. Prema procjeni, na Ozrenu i u svakom momentu u našoj brigadi, moralo bi biti 700 do 800 boraca uz obaveznu brigadnu i bataljonsku rezervu. Zabrinjavajuće je i odsustvo starješina na dan 4.5.1995. godine, u prvom bataljonu odsutni komandant i zamjenik, u 2. bataljonu odsutni komandant i zamjenik, u 3. bataljonu prisutan samo komandant, u odredu „Vukova“ odsutan komandant i zamjenik, u vodu MB 120mm odsutan i komandir i njegov zamjenik, u vodu inženjerije odsutni komandir i zamjenik. Ovakvo konstatovano stanje je samo činjenica a komentar sigurno nije potreban.

Oraško ratište

Na Podsjelovu, relativan mir, a 7.5.1995. godine, dobijamo teleks od 1. KK, str.pov.broj 06-302/95 – jedinica „Vukova“ stavlja se na raspolaganje 1. KK i upućuje na oraško ratište. Po prijemu ovog teleksa komandant Vlado donosi odluku da na oraško ratište pored „Vukova“ uputi i izviđače, sanitet, dio jedinice voda MB 120mm, dio POV-a, dio veze, inženjerije i dio k-de brigade- IKM brigade sa NŠ, u sastav 1. okbr 1. KK.

Na oraškom ratištu vode se žestoke borbe, naši borci uspijevaju probiti liniju odbrane neprijatelja, uzimaju oko 30 rovova, neprijatelju nanose velike gubitke, a napad je išao pravcem s. Lepnica – s. Vidovice u rejonu lovačke kuće.

Uspjeh naših boraca nije iskorišćen, težak teren onemogućio je ulazak tenkova, a pješadijski bataljon 43. mbr Prijedor, kao rezerva 1. okbr, komandanta Zeljaje trebala je ući u selo. Ovaj dio posla nije odrađen, neprijatelj se konsolidovao, uveo tenkove, žestoko napada i

granatira. Nismo mogli izdržati ovaj napad, morali smo se povući. Ostaće zabilježen 14.5.1995. godine kao datum u kome smo dobro poljuljali odbranu neprijatelja, ali je izostala sinhronizacija. Jedinice koje su trebale iskoristiti uspjeh naše brigade, zatajile su u svojim aktivnostima. U toku ofanzivnih dejstava nismo imali teže ranjenih boraca, ali kada smo se morali povlačiti, u toku povlačenja imali smo jednog poginulog i 23 ranjena borca. Za izvanredno obavljen zadatak general Talić na referisanju odaje javno priznanje našoj brigadi, ali šta vrijedi kada nismo znali iskoristiti početni uspjeh.

Borbe na ozrenskom ratištu

Na Podsjelovu svakodnevne borbe, muslimani tuku liniju odbrane artiljerijom, a sa manjim grupama pokušavaju prodor kroz našu odbranu. Brigada je dobro opterećena. Jedan broj naših boraca nalazi se na oraškom ratištu, zbog toga ne puštamo borce na odmor sa Ozrena. Po naredbi komandanta Vlade, bataljoni su dužni da izdvoje jedan broj boraca najmanje jačine voda u rezervu. Na Podsjalovu imamo samo 20 policajaca u brigadnoj rezervi. Rezervne jedinice su formirale 1. i 3. bataljon, a 2. bataljon nije formirao bataljonsku rezervu, iako je dobio naređenje da je obavezan formirati bataljonsku rezervu.

Izvršeno je unutrašnje pregrupisanje jedinica brigade:

l/o Šujanac tt.715 – k. 726 Humka – put za s. Tunjik /isklj.) posjeda 2.pb , 1. pb posjeda k. 702 – k- 706 – s. Lukići – k. 551 (isklj.), a 3. pb zauzima položaje na k.551 – Vis – i 6 rovova PJP MUP_a CJB Dobj

Svakodnevno vodimo borbu slabijeg intenziteta i kao grom iz vedra neba strahovit napad muslimana 27.5.1996. godine u 03,40 časova. Muslimani su uspjeli da probiju liniju u rejonu kote 715 jurišem na rovove 2. bataljona a zatim žestoka borba, linija je probijena, a muslimani kroz otvoreni prolaz napadaju sa leđa na kotu 726 i 702.²⁷ U momentu napada mnogi borci su spavali, što je i logično, iznenadni napad dobro je organizovan, prihvaćena je borba, mnogo ranjenih i poginulih na obe strane, ali muslimani bezglavo napadaju.²⁸ Ovaj napad nismo izdržali, počelo je povlačenje 1. i 2. bataljona na rezervni položaj, 3. bataljon se organizovano i dobro brani. Prvi utisci su stravični, imamo i prve izvještaje. U 1. bataljonu se 12 boraca vodi kao nestalo, a u 2. bataljonu 39 boraca je nestalo, ne zna se za njihovu sudbinu. Izgubili smo dosta tehnike i to 2 trocijevca, 2 BaT, 4 MB 60 mm, 1 broving 12/7 mm, tri RUP 12, 12 telefona, 1 centrala i 1 TAM 4500.²⁹ U toku dana uspostavljena je nova linija odbrane. Nismo izgubili mnogo prostora. Linija odbrane pomjerena je od 200 do 400 metara, ali smo u taktičkom pogledu sada u znatno lošijoj poziciji. Najveći problem nam predstavlja veza sa trećim bataljonom, jer je

²⁷ snage ABiH sa Mudžahedinima, nakon uspješnog izviđanja našeg p/k, uz više pokušaja, prolazi kroz netučen i neminiran prostor između k.726 Humka – put za s.Tunjik i razvija se u dvije kolone, lijeva u vrši okruženje k.726 i dalje prema Šujancu, a desna kolona napada prema k.702

²⁸ NŠ oko 06.00 časova vezom izvještava komandu TG Ozren da je linija odbrane brigade na Podcijelovu probijena i traži hitnu pomoć u ljudstvu i municiji. Svo ljudstvo oko komande brigade u s. Nenići (NV, pripadnici voda vojne policije, komande stana upućuje u rejon tt. 685 radi zadržavanja daljnijeg prodora neprijatelja i dolaskom naših snaga uspostavlja prinudnu odbranu prema Čevaljuši i Putnikovom Brdu, odnosno Šujancu, od dijela snaga 2. pb. Dolaskom komandanta brigade, koji na licu mjesta dalje organizuje odbranu na dostignutoj liniji.

²⁹ zarobljen i jedan tenk T – 55 na k.706

presječena komunikacija na koti 685, a to znači da je odsječen naš treći bataljon, PJP, srbačka i 4. ozrenska brigada. Jedini put za Vozuću je preko s.Malčića. Borbe se nastavljaju i drugi dan. Teško je ranjen zamjenik komandanta 2. bataljona Vrhovac Dragan. Muslimani sada žestoko napadaju sa kote 706 a prema koti 685. Pravac napada im je 1. bataljon koji se dobro i organizovano brani, nažalost, i danas smo imali gubitaka. Šest boraca 1. bataljona je poginulo, a 10 ih je ranjeno. Za sada se dobro branimo na pravcu 1. i 3. bataljona, 2. bataljon je razbijen i sporo se organizuje, srećom muslimani ne napadaju na pravcu Čevaljuše gdje je razmješten 2. bataljon.

U Prnjavoru komanda brigade je opsjednuta porodicama, traže izvještaje o poginulim i nestalim borcima, izvještaje sa Ozrena ne dostavljamo, jer očekujemo da će neki od boraca koji se vode kao nestali uspjeti da se izvuku.

Žestoke borbe, ali pomjeranja linije odbrane nema, utrošene su velike količine municije, utrošili smo gotovo svu rezervu koju smo imali u Prnjavoru, neophodna nam je artiljerijska municija.

Za posljednja tri dana imamo zvanične izvještaje, pretrpjeli smo teške gubitke, imamo 9 poginulih boraca, 54 borca su ranjena, a 49 boraca vode se kao nestali. Među nestalim borcima ima i veći broj poginulih, koje su saborci vidjeli, ali nisu ih mogli izvući u žestini borbenih dejstava.

Uspjeli smo konsolidovati liniju odbrane, ukopavamo se a i dalje trpimo jaku neprijateljsku vatra. U pomoć nam je došlo 78 boraca srbačke brigade i vojna policija TG Ozren.

U Tumarama 1.6.1995. godine referisanje komandanata a koje vodi general Kelečević i koji ističe „Ova ofanziva muslimana imala je radikalni cilj – presijecanje Ozrena i dovođenje u okruženje tri brigade. Muslimani su u ovu ofanzivu uključili sve raspoložive snage uvodeći i svoje specijalne jedinice koje su bile na Vlašiću kao i oko 300 plaćenika iz arapskih zemalja, snage sa Gračanice prebačene su na ozrensko ratište. Korpus nema ni jednog borca u rezervi.“. Za našu brigadu ističe da ni jedna jedinica ne bi izdržala to što smo mi izdržali, citiram: „Glavu gore, niste poraženi, prnjavorsku brigadu i dalje smatramo herojskom brigadom“.

Znamo da muslimani neće stati, a ni teoretskih mogućnosti nemamo da dobijemo pojačanje u ljudstvu, prema riječima generala Kalečevića. Maksimalno se organizujemo, muslimani i dalje dovode svježe snage jer su i oni pretrpjeli velike gubitke, a 2.6.1995. godine žestoko napadaju gostovički bataljon u 05,00 časova. Naš desnokrlni, gostovičani se izvanredno bore i odbijaju napad. U 09,20 časova napad na kotu 551 i naš treći bataljon. Ovom napadu uslijedila je artiljerijska priprema a posebno precizno je tukao tenk iz rejona Šuplje bukve, parao je rovove a mi nemamo s čim da ga uništimo. Muslimani prilaze našim rovovima, bombama i pješadijskom vatrom zaustavljeni su, borba traje oko 2 sata, pratimo rad komandanta Blagojevića koji je izuzetno vodio ovu borbu, borci se dobro drže, pridodata jedinica srbačke brigade izvanredna je. Imamo ranjenih boraca. Pogođena je i praga, nišandžija je poginuo. Muslimani se povlače, kraće primirje i u 13,15 časova uslijedio je ponovni napad na treći bataljon, nesmanjenom žestinom napadaju uz artiljerijsku podršku. Borba traje do večernjih sati, a zatim zatišje. U žestokim borbama izgubili smo 8 boraca, jedan borac je poginuo. Posljednih nekoliko dana imali smo žestoke okršaje, izbačen je veći broj boraca iz stroja, ali nismo mogli dobiti jedinicu koja bi nam pomogla u ovim borbama. Dobili smo pomoć od jedinica sa Ozrena koje su izdvojile hrabre borce. U pomoć su nam pritekli, prije svih, srpčani sa komandantom puk. Suvajcem, vojna policija TG, „Đurina policija“, 2 ozrenska, „Rusakovi“, „Cigini“, „Bekšini“, 4. ozrenska. „Motajički bataljon“ ima sopstvenih problema na Vučijoj planini, ali dolaze nam 42 borca Motajičkog bataljona. Ova pomoć, ova saradnja i svi borci koji su nam pritekli u pomoć, ne smiju se zaboraviti.

Teške i iscrpljujuće borbe, a možemo konstatovati da moral boraca u ovom momentu zadovoljava, 3. bataljon poslije uspješnih borbi dobio je još jednu sigurnost i najstabilniji je u ovom momentu, u 1. bataljonu 1. četa umorna je poslije napornih borbi, 2. bataljon još nije stabilizovan, a to se osjeti i kod boraca. Bezbjednosna situacija je povoljnija jer smo dobili municije preko TG Ozren, količine su skromne jer u ovako žestokim borbama potrošnja je velika. Svakodnevne borbe iscrpljuju brigadu, gotovo da nemamo smjene, nakon 25 do 30 dana provedenih na Ozrenu šaljem borce na odmor 2 do 3 dana da se okupaju, malo odmore i osvježe i – ponovo na Ozren. Prvi i treći bataljon solidno su stabilizovani, u 2. bataljonu dosta organizacionih problema. Komanda nikako da se stabilizuje. Svojom naredbom 14.6.1995. godine, k-dant brigade izvršio je organizacione promjene komande 2. bataljona. Na dužnost komandanta 2. bataljona postavljen je potporučnik Popović Ranko, a njegov zamjenik je zast. Subić Tomislav. Na dužnost pomoćnika komandanta za moral postavljen je vodnik Radošević Obrad. Dotadašnji komandant 2. bataljona Kuzmanović Milorad postavlja se na dužnost referent operativnih poslova u komandi brigadi.

U organizacionom pogledu, najveći problemi javljaju se na spojevima jedinica. Sa gostovičkim bataljonom u širem rejonu Nikolinog Brda, nikako da se ostvari fizička veza, tako 17.6.1995. godine komandant Vlado sa izviđačima i vojnom policijom lpbr u obezbjeđenju te komandanta gostovičkog bataljona, kapetanom Lazić Mirkom i njegovim pomoćnikom za obavještajno-bezbjednosne poslove, idu na komandantsko izviđanje. Nedovoljno upoznat ili prevaren kada je u pitanju raspored za obavještano-bezbjedonosne poslove krenuli su prema rovu „12“ svoga bataljona, iz tog pravca otvorena je vatra i dva čelna čovjeka gostovičkog bataljona poginula su. Naš desnokrilni susjed ima dosta problema oko organizacije odbrane, a mi im malo možemo pomoći jer nemamo dovoljno boraca, tako da je ostao prilično veliki međuprostor sa gostovičkim bataljonom. U ovom momentu najnepovoljnija situacija za brigadu je rejon Čevaljuše i Nikolinog Brda.

Zbog izuzetno teške i složene situacije, a pogotovo kada je u pitanju moral boraca, pomoćnik komandanta za moral ppor Mitrić Boro dostavlja vanredni izvještaj 1. KK i TG Ozren. Kraći izvod izvještaja: brigada je vodila izuzetno teške borbe za posljednjih mjesec dana, uspjeli smo zaustaviti neprijateljsku ofanzivu, nažalost pretrpjeli smo velike gubitke. Za 40 dana na ozrenskom i oraškom ratištu, gubici su sljedeći: 14 poginulih boraca, 48 nestalih i 130 lakše i teže ranjenih boraca. Ukupno 192 borca izbačena su iz stroja brigade, a to je za nas nenadoknadiv gubitak, a pogotovo ako se zna da je dobar dio ovih boraca bio na komandnim mjestima u jedinicama.

Borački sastav brigade je umoran, a osjeća se i nesigurnost zbog slabe pomoći sa strane (izuzev pomoći srbačke brigade), dobija se utisak da smo prepušteni sami sebi. Više puta upućivali smo zahtjev za pomoć u ljudstvu, do danas nismo dobili ni jednog vojnika.

Zahtjev se svodi da je neophodno brigadu konsolidovati i referisanje na novo ratište prema potrebama VRS.

Dana 22.6.1995. godine k-dant OG Doboj puk. Arsić saziva referisanje u Tumarama, komandant vlado je bolestan, ima težu upalu pluća i leži u Prnjavoru. Na referisanje odlazi načelnik brigade Tomić Srđan i moralista ppor Mitrić Borko. Komandant Arsić upoznao je prisutne sa opštim stanjem na ozrenskom ratištu, a zatim sa sadržajem telegrama koji je upućen od strane 4. ozrenske brigade, srbačke brigade i bataljona PJP komandi TG Ozren, komandi OG Doboj, k-di 1. KK i vrhovnom štabu VRS, a komandant PJP Blagojević Jefto uputio je telegram i Ministarstvu unutrašnjih poslova. Telegram upućen na pretpostavljene komande nismo dobili, ali

je puk Arsić iznio sadržaj telegrama koji nas optužuje za izdaju, dezerterstvo, dezorganizaciju i javašluk.³⁰

Mnogo uvredljivih riječi upućeno je na račun naše brigade. Na optužbe puk. Arsić odgovorio je i rekao da cijeni našu brigadu više od onih koji je optužuju. Puk. Suvajac, k-dantsrbačke brigade se povukao i svoju izjavu demantovao.

Ocjenu, koju su dale nama susjedne jedinice, nismo mogli prihvatiti te svojim aktom, str.povr.br. 06-910/95 od 21.6.1995. godine upoznali smo k-du 1. KK i TG Ozren. Stanje u brigadi po našoj ocjeni je veoma teško, jer smo svakodnevno u borbama a izgubili smo veliki broj boraca, nismo prepustili da nas nosi stihija, već neprekidno radimo na stabilizaciji brigade. Zaustavili smo jaku ofanzivu neprijatelja, nismo imali masovnu pojavu dezerterstva, izuzev pojedinačnih slučajeva kod psihički rastresenih osoba, stanje se postepeno stabilizuje i nije nam jasno odakle pravo nepozvanim oficirima da konstantuju da u brigadi vlada rasulo. U ovim teškim trenucima za brigadu, kao i VRS, ovako niski udarci sigurno nam neće koristiti.

Po naređenju komandanta 1. KK u brigadu dolaze p.puk. Gajić Dragiša, p.puk. Đoković Novak i KIK Miljković Mile, kako bi sagledali stanje u brigadi. Izlaganjem komandanta 1. Ipbr prihvaćeno je, a pomenute starješine postavljaju pitanje: Zašto su starješine jedinica koje brane Ozren, pisale protiv prnjavorske brigade? Naš zaključak sa referisanja bio je: u slučaju pada Vozućeunaprijed treba pronaći krivca, a taj krivac trebala je biti prnjavorska brigada, trebalo je naći opravdanje o eventualnom povlačenju jedinica sa juga ozrenskog ratišta. Muslimani znaju da imamo dosta problema, svakodnevno nas granatiraju i sa manjim grupama pokušavaju napade, najčešće u rejonu Nikolinog Brda, sve ove napade uspješno odbijamo.

Imamo dosta poteškoća, svjesni smo, sve probleme nastojimo riješiti i prevazići, o svemu je upoznata i pretpostavljena komanda, tim povodom general Talić lično nam se obratio teleksom.

Komanda 1. Krajiškog korpusa

Str.pov.br. 231-1-95 od 25.6.1995. godine

Borcima i starješinama prnjavorske brigade,

Koristimo priliku da vam se lično obratim poslije dva pisma koje ste uputili komandi Korpusa.

Prije svega, izvinjavam se što vas nisam obišao u vašoj i mojoj nevolji koja nas je zadesila u borbi za slobodu našeg srpskog naroda. Nadam se da ćete mi oprostiti u razumjeti moje obaveze.

U borce prnjavorske brigade vjerujem i vjerovaću dok ja lično postojim i dok postoji i jedan borac u vašoj brigadi. Vjerujem da ćete i sadašnje, sasvim sigurno, trenutne poteškoće savladati i da nećete dozvoliti da se sa vama porede neki koji niti su bili, niti su sada, niti će biti ravni borcima kao što su junaci prnjavorske brigade.

U ove četiri pune godine, borci brigade su pokazali odlučnost, junaštvo, organizovanost i nadasve patriotizam na svim borbenim zadacima pokazali kako se bori za srpsku zemlju, za slobodu srpskog naroda.

Malo je jedinica u 1. KK koje se mogu porediti i pohvaliti sa rezultatima postignutim u borbi i sa ratnim putem od Brčkog do Knina i od Slavonije do Ozrena i taj put je toliko svijetao i

³⁰ Isto, str, 43

čist, da nam svima može služiti za ponos, a sve optužbe na vaš račun neću prihvatiti ni od koga, jer su tendenciozne i netačne.

Znam da najbolji najteže podnose greške i gubitke, vi to ipak morate brže, glavu gore, mislite na nove pobjede, neka vas prati sreća i junaštvo i neka vam je Bog na pomoći.

Pozdrav borcima i komandnom kadru, želim uspjeh do konačne pobjede!

KOMANDANT

general-potpukovnik Momir Talić, s.r.

Hvala generalu, on je kompetentan da da ocjenu brigade, generalovo povjerenje sigurno nećemo iznevjeriti.

Na Podsjelovu svakodnevne borbe, predaha nema, neprijatelj gotovo 24 časa granatira našu liniju odbrane, a i po dubini traži ciljeve. Svakodnevno imamo ranjenih boraca i pored brojnih problema oko organizacije odbrane uspjeli smo stabilizovati liniju odbrane. Najveći problemi su popuna brigade, manji broj novo mobilisanih boraca kvalitetom ne zadovoljava naše potrebe, teško nam je organizovati odmor boraca, svako puštanje na odmor je rizično, jer se umanjuje borbena gotovost jedinica. Prvi i treći bataljon solidno su organizovani i osjeti se dobar rad u komandi bataljona. Drugi bataljon vraća samopouzdanje, a mladi komandant ppor Popović Ranko postepeno se uvodi u posao i sigurno je da će biti dobar komandant. Pored mnogobrojnih problema koje rješavamo u hodu i prijatni trenuci za brigadu. Danas je 28.6.1995. godine, krsna slava VRS – Vidovdan, a mi smo na svečanosti u Bijeljini primili ratnu zastavu. Zastavu je primio ppor Sančanin Bogoljub, zamjenik komandanta 3. bataljon.

Ponovo konstatujemo neprekidne borbe, neprijatelj tuče artiljerijom, a sa manjim grupama kreće u napad. Rad izviđačkih grupa je neprekidan, od krajnjeg cilja muslimani ne odustaju. Obavještajni organ OG Doboj nas obavještava da se u Zavidovićima pripremaju jedinice koje će učestvovati u b/d na Podsjelovu.

Oko 08,00 časova, 4.7.1995. godine u obilazak brigade dolazi general Kelečević. Zajedničko referisanje sa komandom brigade. Komandant Vlado u iscrpnom izlaganju, koje je trajalo oko dva i po časa, do detalja upoznaje generala o stanju u brigadi, kao i zadacima koje momentalno izvršavamo. Očigledno je general zadovoljan izloženim, a zatim se obratio komandi brigade da nas upozna sa stanjem: „U 1. korpusu takođe ima dosta problema, snage oko tri brigade su van zone odgovornosti korpusa, tako da nema teoretske mogućnosti ojačati jedinice na ozrenskom ratištu, koje zasigurno imaju dosta problema. Sarajevska ofanziva je teška, ali dobojska bi mogla biti još teža. Rat će se sigurno riješiti na prostorima 1. KK. Vaša brigada je jedna od najboljih, najstabilnijih i najopremljenijih brigada. Malo je jedinica da poslije toliko gubitaka ostanu stabilne. Svima nam najteže pada što imate 48 boraca koji se vode kao nestali, za sada ništa ne možemo učiniti.“ Iz ovakvog izlaganja generala Kelečevića, došli smo do saznanja da se jedino možemo pouzdati u vlastite snage, te da se moramo maksimalno angažovati kako bi sačuvali borce i prostor koji nam je povjeren.

Poslije referisanja, general je obišao položaje 1. bataljona, razgovarao sa borcima i na kraju dao povoljne ocjene o stanju u brigadi. Za ne povjerovati je kako su muslimani svakodnevno aktivni, tuku nas artiljerijom, pješadijskom vatrom, izviđačke grupe su im aktivne, sve je to smišljeno da nas maksimalno iscrpe i psihički i fizički. Primjećujemo veliki broj vojnika koji dolaze u širi rejon Podsjelova u kolonama, očigledno je pripremaju se za ofanzivna dejstva. Naši rovovi su solidno popunjeni ali nemamo ni jednog borca u rezervi. Najslabije tačke su nam

na spojevima na lijevom krilu sa PJP a na desnom krilu sa gostovičkim bataljonom. U ovom momentu, 7.7.1995. godine sa pridodatim nam jedinicama (pragisti, tenkisti, innjižerci i izviđačka četa OG 9) na Podsjelovu se nalazi 950 boraca. Da bi mogli obezbijediti bataljonsku i brigadnu rezervu i koliko-toliko solidan odmor, trebalo bi nam još oko 200 boraca. Da dobijemo pojačanje u ovom momentu, to je gotovo nemoguće jer nema ni jedne slobodne jedinice u OG i 9 1. KK iako smo dobili usmeno obećanje generala Kelečevića i generala Arsića da ćemo ubrzo dobiti pojačanje. Obavještajni podaci koje dobijamo od OG 9 ni najmanje nisu ohrabrujući, svi su nagovještaja da se muslimani spremaju za novu ofanzivu, dovode nove snage, a pretpostavlja se da imaju i mudžahedine, koje koriste samo za ofanzivna dejstva. Naši izviđači takođe potvrđuju brojnost neprijateljskih vojnika.

Na liniji odbrane naše snage su u punoj pripravnosti, jer podaci koje imamo nagovještavaju siguran napad na pravcu naše brigade. Izvršili smo i procjenu, očekujemo napad na 1. i 3. bataljon, pravac kota 685 i Krčevine. Izvršili smo popunu municijom, obavili smo sve pripreme, zabrinjava nas jer nemamo rezervi osim voda izviđača i policije a to je nedovoljno. Gotovo smo sigurni da će nas sutra, 21.7.1995. godine, u jutarnjim satima napasti muslimani. Obavještavamo kompletnu liniju odbrane, maksimalna pripravnost, svi smo na nogama, cijelu noć gotovo niko ne spava.

Kao što smo i očekivali, 21.7.1995. godine već u 02,15 časova uočeni su pokreti pješadije u rejonu 3. bataljona – Krčevine. Tučemo sa MB 120 mm zaprečnu vatru a i MB 82 mm 3. bataljona takođe. Muslimani počinju sa napadom u 04,10 časova na 1. bataljon i to sa čela bivši IKM bataljona – kota 685. Napad veoma snažan. Tuku rovove na lijevom krilu brigade 1. bataljona raketnim projektilima, odmah je pogođen rov u kome su bili Bunić Miroslav, Popović Sretko, Mireckej Ivica, Tambur Božo i Milanković Slaviša, svi borci iz ovog rova poslije pješadijskog napada – poginuli su. U sljedećem rovu poginuli su Radonjić Grujo, Sibičić Nedeljko, Kuzmanović Predrag, a ranjeni su Mičić Goran, Kostrešević Nedeljko i Gajić Miladin. Niko ne odstupa, borci prihvataju borbu. U žestokoj borbi ginu Štikić Milorad, Božićić Slavko i Čupeljić Branislav, a teže je ranjen Dakić Radoje. U istom momentu, neprijatelj otvara prolaz kroz liniju odbrane i prodire u dubinu. Ispod kote 685, na platou koga su branili izviđači OG 9, niko ne prihvata borbu i izvlače se prema selu Borovci, bez ijednog povrijeđenog borca. Na spoju 1. i 2. bataljona žestoka borba gdje život gube Mitrović Momir, Milić Slobodan, Simić Vlado i komandir voda Budak Slavko. Oko 10 boraca teže je i lakše ranjeno. Vodovi Budak Slavka i Pajić Miloša pružali su snažan otpor do 05,15 časova, kada se sa svojim vodom morao povući Pajić Miloš. U ovoj borbi sredstva podrške izuzetno dobro su radila, ali u jednom momentu kada više nisu mogli pružati otpor, posada tenka napušta tenk koji kasnije pada u ruke neprijatelju. Treba napomenuti da ispred prednjeg kraja 1. bataljona je bilo urađeno minsko polje minama koje su u toku napada muslimana veoma često aktivirane, te mine nisu uspjele zadržati napad muslimana.

Uspjeli smo aktivirati i nekoliko „fugasa“ koje su bile napravljene. Muslimanski fanatici trpe gubitke i napadaju dalje. Na spoju 1. i 2. bataljona na lijevom krilu 2. bataljona, borci su se hrabro borili i u ovoj borbi poginuli su Pezerović Zdravko, Vukadinović Budimir, Rakić Radenko, Pančić Božidar, neprijatelj je probio liniju odbrane i uputio se prema pekari Čevaljuša. Žestok napad nije se mogao izdržati, po naređenju komandanta Vlade 1. bataljon izvlači se na rezervni položaj s. Memići - Mramor i organizuje odbranu.

Treći bataljon prvi je počeo sa borbenim dejstvima, zaprečnom vatrom. Napadnuta je kota 551 i 599 ali preko kote 5761 – Platoa neprijatelj prolazi na mjestu gdje su bili izviđači OG 9 i brzo stižu iza leđa komandi 3. bataljona u Kestenu. Pomoćnik komandanta Sančanin dobro kontroliše situacije, izvlači komandu bataljona na rezervni položaj. Panike nije bilo, ali teško se

bilo organizovati i pružiti snažniji otpor. Kapetan Živković, komandir 1. pješadijske čete, uspijeva da se kote 599 iza neprijateljskih leđa izvuče četvu na rezervni položaj. U Kestenu u sanitetu bili su dr Šikanić Branko i tehničari Trivičević Velibor i Knežević Miroslav, koji se nisu uspjeli izvući iz okruženja. U ovoj krvavoj borbi, veći broj boraca je poginuo. Znamo da su neki od njih zarobljeni. Do večernjih časova uspjeli smo formirati kakvu-takvu liniju odbrane. U toku borbenih dejstava u pomoć nam pristiže 18 boraca 1. ozrenske lake brigade a u večernjim časovima još dva voda 1. ozrenske brigade.

Najteži i najtragičniji dan za našu brigadu od njenog formiranja. Preciznih izvještaja još uvijek nemamo. Sve poginule i nestale vodimo kao nestale, a takvih je 57, 90 boraca je teže i lakše ranjeno, podaci nisu konačni. U večernjim časovima stanje je donekle stabilizovano, ali izuzetno je teško. Treći bataljon na određen način odsječen od brigade. Znamo pouzdano da nisu u okruženju i oni su uspjeli da se organizuju i formiraju privremenu liniju odbrane.

Sljedeći dan, 22.7., muslimani ne napadaju, ali uočavamo da se utvrđuju i aktivno izviđaju.

Naša novoformirana linija odbrane totalno neuređena, borci su na njivama i pod bukvama, ostali smo bez alata, ćebadi, porcija za hranu, ne kuva se, borci dobijaju suve obroke. Bitno je da panike uopšte nema. Prvi i treći bataljon psihički stabilniji, u 2. bataljonu stanje nešto teže ali zadovoljavajuće poslije žestokih borbi. Treći bataljon traži da se izvuče na odmor, k-dant nije odobrio.

U pomoć nam pristižu jedinice manjeg formacijskog sastava sa kojima je teže komandovati ipak ofanziva je zaustavljena.

Oko 21 sat 22.07.95. stiže general Kelečević – referisanje, ne osuđuje nas na poraz, izgubili smo borbu od daleko nadmoćnijeg neprijatelja, odaje puno priznanje za herojsko držanje boraca. U daljim aktivnostima planira se dovođenje svježih snaga i pokušaj da se vrate izgubljeni položaji, jer sadašnji položaji koje držimo su izuzetno tehnički nepovoljni.

U Prnjavoru porodice opsjedaju komandu, nemamo novih saznanja i dalje 57 boraca vodimo kao nestale.

Treći dan po ofanzivi Muslimani i dalje granatiraju naše položaje, uzvraćamo im, nadamo im mira i pored svega što smo doživjeli žestoko se borimo. Moral boraca ne zadovoljava ili bolje rečeno u brigadi smo uvijek imali viši borbeni moral nego sada. Iz obruča uspio se izvući Dušanić Siniša od koga dobijamo podatke da se Muslimani utvrđuju i čekaju novo pojačanje za napad.

U Tumarama na IKM 1. KK kod generala Talića na referisanju komandant Brigade Vlado te komandanti bataljona Tubak Brane, Popović Ranko, Blagojević Vlado i Šikarac Miro. General prihvata činjenično stanje i obećava izvlačenje brigade na kraći odmor i određivanje novog ratišta ali tek onda kada se stvore povoljni uslovi.

U komandi brigade u Prnjavoru održan sastanak sa porodicama i saopštena imena nestalih boraca.

Borbe se nastavljaju. Neprijatelj nas neprekidno granatira. Uspjeli smo uraditi nešto rovova, organizujemo odbranu i život, 25.07.95. godine. Na Podsjelovo dolazi 14. Srpska brigada, s komandantom ppuk Barašaninom. Ova brigada trebala bi vratiti izgubljene položaje i preuzeti liniju odbrane od naše brigade.

Obavještajni podaci koje dobijamo upozoravaju da je izvučen dio snaga sa sarajevskog ratišta i upućen prema Ozrenu, kada će biti upotrijebljeni i na kom pravcu nemamo podataka. Sigurno je jedno da žele eksploatirati uspjeh i nastaviti akciju prema Vožućoj.

Redovno i pravovremeno smo upozoravali da na širem prostoru Muslimani koncentrišu snage i da uspjeh na Podsjelovu znači gotovo sigurno spajanje sa Vijencem i otvaranje puta

Zavidovići – Tuzla, a naša jedinica, srbačka, PJP i 4. Ozrenska lako mogu doći u okruženje sa ogromnim gubicima i ljudstvu i tehnici.

Na ovim položajima ne možemo opstati, izuzetno nepovoljan taktički položaj, neprijatelj ima mogućnost daljeg napredovanja. Došli smo do saznanja da su muslimanske elitne jedinice zajedno sa jedinicom El Mudžahedin napustile Podsjelovo i da su sada na položajima jedinice slabijeg kvaliteta.

Odlučili smo da moramo vratiti izgubljene položaje. U ofanzivnim akcijama treba da učestvuju 14. Srpska brigada /čete iz Mrkonjića, čete iz Teslića, četa iz 16. Mt. br. I četa 1.OkBr/, CSB, te naše udarne jedinice izviđači, policija i “Vukovi”. Zadatak naših bataljona je da iskoriste uspjeh udarnih jedinica i posjedne zauzete položaje.

Po planu napada raspoređeni su članovi brigade: komandant brigade na težištu dejstava 1. i 2.pb, a NS na KM srbačke pješadijske brigade i 3.pb Sinhronizovanim napadima po upadu BG specijalne policije MUP-a Doboj (Palestine) i ič OG_9 Doboj (Mušac) u rejon tt.685 otpočelo je vraćanje linije i borba 1.i 2.pb

Planiran napad uz prethodno obavljene sve predradnje je 27.07.95. godine u 04.00 časova. Izviđači, policija i “Vukovi” podilaze cijelu noć, sa zakašnjenjem napad izveden u 06.00 s prema koti 685, raniji položaj 1. bataljona. Muslimani pružaju žestok otpor, naša podrška radi izvanredno, MB120 mm, PRAG-e, trocijeveci, borci se izvanredno drže, iz rovova su potisnuti Muslimani. Sve je kao na filmskoj traci, niko ne griješi, kompletna linija 1. bataljona vraćena je, ušli smo u svoje rovove. Drugi bataljon s k-dantom Popom na čelu i 30-ak boraca radi pekaru i selo Čevaljuše, Muslimani pale Čevaljušu i bježe.

Pridodata 14. srpska brigada sporo se uvodi, kao da oklijeva, još su u dubini sela Nenići. Muslimani tuku u dubinu i tu gine nekoliko boraca 14. brigade. Potpukovnik Barašanin im naređuje da se prilijepe uz Muslimane kako bi izbili artiljerijsku vatru.

Na našem lijevom krilu je Palestina sa CSB-om, odlično rade, saradnja sa našim borcima odlična, dobro su napredovali, ali imaju ranjenih i poginulih, malo zastajemo, još se ne može prema koti 706 iako osjetimo da su Muslimani razbijeni. Treći bataljon i Srpska brigada dobro rade, imali su uspjeha.

U ovoj borbi brigada je imala ranjenih i jedan borac je poginuo. Najveći uspjeh u svemu ovome je što je brigada vratila samopouzdanje, vraćeni su položaji 1. i 2. bataljona koje smo izgubili 21.07.95. godine, a u tranšejima do kojih smo ponovo došli pronađena su tijela 12 naših poginulih boraca. U ovoj borbi ostalo je 16 tijela Muslimana. Do kasnih večernjih sati Muslimani žestoko artiljerijom tuku naše položaje, lakše su ranjeni. Zamjenik komandanta 1. bataljona Siniša Modić, bezbjednjak Davidović Branko – Švabo te vojni policajci Đumić, Golub, Galcijan, Ljušo i Žile.

Još jedan težak i krvav dan na Ozrenu, ali ispunjeni smo ponosom jer smo izvukli tijela naših boraca koji su se hrabro borili samo prije šest dana.

Sada mi ne mirujemo. 29.07.95. godine planiran napad na kotu 706.

Formirane su udarne grupe, zamjenik komandanta 3. bataljona Sančanin vodi 22 borca, “Vukove” vodi Lukić – 20 boraca, 40 boraca iz Srpske brigade i četa 16. brigade. Akcijom komanduje ppuk. Barašanin. U napadu učestvuje i NS sa pratnjom uz upotrebu eksplozivne naprave (na čamcu) ispaljenu na k.706

Sve je dobro isplanirano ali su ih Muslimani otkrili u podilaženju i poklopili minobacačkom vatrom, 3 borca 16. brigade poginula su, a bilo je i ranjenih, nismo mogli dalje, morali smo se povući. Uzimanje kote 706 ostaje za neko bolje vrijeme.

Na osnovu dobijenih podataka od OG-9 napad na našu brigadu 21.07.95. godine izvele su elitne muslimanske jedinice : 7.muslimanska, “Garava”, “Crni Labudovi” te oko 300 pripadnika

jedinice El Mudžahedin. Ovim snagama teško se bilo suprostaviti, hrabro smo se borili, ali smo ipak morali zaposjesti rezervne položaje.

Za posljednja dva mjeseca, gotovo svakodnevno smo vodili borbu sa neprijateljem, brigada je imala značajne gubitke, moramo priznati da smo dobro uzdržani.

PREGLED GUBITAKA OD 27.5.1995. DO 30.7.1995. GODINE

Dužnost	Poginuli	Nestali	Ranjeni
Zamjenik komandanta bataljona			2
Pomoćnici komandanta bataljona			2
Komandiri i zamjenici komandira četa	1		3
Komandiri vodova	1	2	8
Komandiri odjeljenja		3	2
Podoficiri bez dužnosti		3	2
Vojnika	29	83	176
Svega	31	91	195

Na osnovu tabelarnog pregleda jasno je vidljivo da je Brigada sa posljednja 2 mjeseca izgubila 317 boraca, skoro 1 bataljon.

Zahvaljujući upornom radu, postepeno izlazimo iz krize i sigurno je da ćemo ponovo biti ona prava brigada na koju može računati 1. KK i VRS.

Uspostavljena je nova linija odbrane, 14. Srpska brigada posjeda položaje 1. bataljona kota 685 a 1. i 2. bataljon organizuju odbranu Čevaljuše i Nikolinog Brda, u rezervi je 3. bataljon. Sada imamo i brigadnu rezervu i osjećamo se sigurnijim. "Vukovi" su izvučeni na odmor u Prnjavor, a iz bataljona puštamo na odmor manji broj boraca.

Na Ozrenu ostaje 2.pb sa NŠ do 6.9.1995. godine kada se smenjuje sa četom vučijačke brigade u rejonu Nikolino brdo. Već 10.9. otpočela je velika ofanziva ABiH sa svih strana i pada Vožuće i Ozrena do Tumara.

Usljedilo je novo naređenje 1. KK, 1. prnjavorksa laka pbr. Upućuje se na novigradsko ratište, rejon odbrane Novi Grad - Kostajnica, na obali r. Une.

Brigada je na ozrenskom ratištu boravila od 18.06.1994. do 12.08.1995. godine. Za vremenski period od 14 mjeseci Brigada je imala velike i teške gubitke 489: 84 poginula, 80 teže ranjenih, 281 lakše ranjenih i 44 nestala pripadnika brigade³¹.

Novigradsko ratište

Prvi i 3. bataljon posjedaju liniju odbrane na rijeci Uni od ušća Sane u Unu do Vodičeva. Drugi bataljon sa pridodatim jedinicama za podršku i dalje je ostao na Ozrenu u rejonu Nikolinog Brda i to samo do preuzimanja ovih položaja od strane ozrenskih jedinica.

Na novigradsko ratište brigada je došla 12.08.1995. godine bez drugog bataljona. Borci su smješteni po kućama i veoma dobro su primljeni od strane mještana. Zadatak nam je jasan, najkraće organizovati odbranu na ogledalu rijeke Une. Linija odbrane ranije nije bila organizovana, sada je rijeka Una granica između RS i Hrvatske. Odmah smo pristupili uređenju

³¹ Isto, str.52-57

položaja, kako na samoj obali rijeke Une, tako i po dubini, gdje su nam raspoređena sredstva podrške. Komanda Brigade smještena je u selu Vodičevo na desnom krilu odbrane Brigade. Nikada do sada nismo bili organizovani na tolikoj širini i dubini zona odgovornosti Brigade. Najviše problema u ovom momentu ima načelnik veze poručnik Tošić Dragan, kako uvezati sve jedinice u sistem veze, da možemo kontrolisati rad i komandovanje sa jedinicama.

Sasvim novi uslovi života i rada u odnosu na ozrensko ratište, treba nam samo malo vremena da se organizujemo i sigurno će sve funkcionisati.

O neprijatelju veoma malo znamo. Na lijevoj obali Une uočavamo slobodno kretanje vojnika i civila, saobraćaj se odvija sasvim normalno, baš sve kao i na našoj strani. Sve izgleda kao da je u najboljem redu, a tako ipak nije. Rečeno nam je da ne otvaramo vatru i ne provociramo, poštujemo primirje. Naša zona odgovornosti je velika od Novog Grada do Kostajnice, pridodat nam je i radnički bataljon 43. mt brigade, komandanta majora Đenadije. Postepeno se utvrđujemo, ali kao da se nikome ne žuri. Ovaj i ovakav mir nismo doživjeli, pa su se borci opustili. Treći bataljon bolje i brže se utvrđuje od prvog bataljona. Jedinice podrške solidno su se utvrdile, ali veza još ne zadovoljava. Kontrolišemo rad neprijatelja na lijevoj obali, najčešće koncentracija ljudstva i tehnike u rejonu Dvora, tu se i utvrđuju, ali i na putu Dvor – Kostajnica izgrađuju utvrđenja. Neprijatelj ohrabren uspjesima u RSK očigledno ima povećane apetite, a na to upozoravaju i obavještajni podaci koje dobijamo od OG-10. Za relativno kratko vrijeme uspostavljena je solidna linija odbrane, urađeni su bunker, tranšeje i osmatračnice i dalje radimo na uređenju rezervnih položaja.

Konačno, sa ozrenskog ratišta 11.09.1995. godine i dijelovi 2. bataljona dolaze u sastav brigade na novigradsko ratište. Sada je brigada kompletna, linija odbrane zaposjednuta, imamo rezervne snage, "Vukove", izviđače i vojnu policiju. Bataljoni takođe imaju vlastitu rezervu najmanje u jačini jednog voda.

U večernjim satima 12.09.1995. godine oko 23.00 časova dobijamo naređenje OG-10 da se u rejon Jajca uputi 150 do 200 boraca radi intervencije. Načelnik brigade major Srđan Tomić vodi "Vukove", 27 boraca 1. bataljona i sanitet.

BG sa NŠ od 13. do 17.9. u rejonu grada Jajca kao ojačanje gdje učestvuje u borbenim aktivnostima u rejonima HE Jajce I i II, z. Zdanjevac, s. Vlasinje sa IKM u s. Bjelajci. Nakon toga Vukovi se upućuju u rejon Manjače u z. Stričići, gdje ih obilazi NŠ, a potom produžuju dejstva prema Ključu, u borbama gine jedan pripadnik Vukova.

Razočaranje, iz Jajca dobijamo vijesti da su Hrvati uzeli Jajce i Šipovo, nismo mogli pomoći.

Obaveštajni podaci za ne povjerovati. Gubimo teritoriju, padaju gradovi, izgubljen je Drvar, Mrkonjić Grad, Jajce, Šipovo..., a čuli smo da je pao i Ozren. Nevjerovatno šta se dešava sa nama. Naša brigada stabilna, moral zadovoljavajući, sigurno smo spremni da prihvatimo borbu i da se žestoko tučemo, nećemo bježati, svi su odlučni. Kod nas borbenih dejstava nema, ali naši borci doživljavaju teške trenutke. Muslimani i Hrvati uz podršku NATO avijacije bilježe uspjehe na svim ratištima a to nas pogađa. Neprijatelj sigurno nije toliko jak koliko smo mi slabo organizovani, izgleda da nema odgovornosti za neodgovornost.

Kolone izbjeglica kreću se prema Banjaluci i dalje.

Ponovo naredba OG-10, 16.09.95. godine uputiti jednu jedinicu jačine čete u rejon Sanskog Mosta, sa njim je i komandant Vlado, razočarenje, nigdje organizovane odbrane, i Sanski Most je ugrožen.

Sutradan četa se vratila jer su položaje oko Banskog Mosta zaposjeli borci Sanske brigade, Novo naređenje OG-10 da se uputi pojačanje u rejon Krupe na Uni. Jedna četa 2.

bataljona koju vodi zamjenik komandanta 2. pb ppor Subić i izviđači brigade odlaze u rejon Krupe. "Vukovi" i 27 boraca 1. bataljona još uvijek u rejonu Jajca.

Oko 07.00 časova 18.09.1995. godine zamjenik komandanta 3. bataljona javlja "U rejon Tunjica upala diverzantska grupa, imamo poginulih i ranjenih." Tamna noć i izuzetno jaka magla omogućila je neprijatelju da preroni rijeku Unu i upadne u prve rovove, borba je počela. Treći bataljon se dobro organizuje, a iz 2. bataljona odmah upućujemo rezervu kao pojačanje u rejon Tunjica. Oko 9.30 sati počinje artiljerijski napad na Novi Grad i Tunjice, sve do "Lignešpera", tuku i po dubini. Neprijatelj tuče VBR-om, a o artiljerijskim granatama da i ne govorimo, tu kao da nema broja, koriste isprobanu tehniku "Spržena zemlja". Iz baze UNPROFORA-a u Dvoru tuku nas žestoko, i oni pomažu Hrvatima. Uzvrćamo iz raspoloživih oruđa. T-12 tuče bazu UNPROFOR-a kao i minobacači 120mm, tučemo iz haubica 122mm, 105mm, PRAG-a, trocijevaca, uzvrćamo vatrom, Dvor gori. Ovakav artiljerijski dvoboj neviđen je, i dalje neprijatelj tuče Novi Grad, Tunjice, Kulu, ali i po dubini traži ciljeve. U Tunjicama neprijatelj je uspostavio mostobran, stisli smo ih, ne mogu pješadijski dalje. Rječicom Žirovnica iz Dvora, spuštaju se čamcima, sada ih kontrolišemo, upali smo im u vezu, slušamo njihove razgovore, oni nas navode na ciljeve, imaju veliki broj poginulih i ranjenih boraca koje teško zbrinjavaju, ali od početnog uspjeha ne odustaju. Nastoje obezbjediti mostobran. Iz OG-10 dolazi potpukovnik Peulić i major Brdar, ništa nam ne treba samo tražimo artiljerijsku municiju da nam se hitno dostavi, sigurni smo u svoje mogućnosti.

Iz Prnjavora nam dovoze granate za minobacače. Dobijamo obavještajne podatke iz kojih saznajemo da je napadnuta linija odbrane od Sanskog Mosta do Dubice.

Tučemo se cijeli dan. Izuzetno žestoka borba. Neprijatelj nije u stanju da nas pomjeri ni koraka nazad, u toku noći 18/19. - 09.95. uvodimo i izviđače i još jednu četu 2. bataljona, a na ušću Sane u Unu je i vod iz 1. bataljona, praktično neprijatelj je u poluokruženju uklonjen. Cijelu noć neprijatelj čamcima niz rijeku Žirovnicu nastoji uvesti što veći broj vojnika u borbu, precizno ih tučemo, trpe gubitke, u otvorenom razgovoru preko radio uređaja žale se i traže povlačenje. Tokom noći nema mnogo pješadijske borbe, ali artiljerija radi neprekidno i strahovito tuče Kulu, te kotu 242 i Gavrino Brdo kota 262. Borba ne jenjava a na naš zahtjev nadlijeće naša avijacija i tuče Dvor i Matijevice. Osjeti se panika u redovima neprijatelja. Rezultati bombardovanja kratko su se pokazali uspješni, nakratko je prestala i artiljerijska vatra.

Po naređenju komandanta brigade NŠ odlazi u komandu OG – 10 po pomoć u ljudstvu i tehnicima. General Zec šalje dva tenka T- 55 i avijaciju kao podršku na mjesto prelaza HV koja djeluje u pravcu toka riječice Žirovnica i mjesto forsiranja i proboja linije u Tunjicama. Hrvati su uspjeli pogoditi jedan naš avion (super galeb 4), pilot je uspio katapultirati se i za kratko vrijeme pronašli smo pilota i doveli u našu komandu. Borba je neprekidna već satima, imamo ranjenih koji su uspješno zbrinuti. Komanda hrvatske vojske iz Dvora stalno traži da se pješadijski krene prema Kuli. Očigledno Hrvati nisu u posljednje vrijeme navikli na neuspjeh, ne mogu da shvate da su naišli na tako žestok otpor, da ih tako precizno tučemo artiljerijom, a pješadija se ne povlači, već steže obruč.

Iznenadjenje, u 18.10 časova naređenje sa lijeve obale Une "Počnite sa povlačenjem, akcija je propala."

Oko 23.00 časova sve je utišalo, naši borci su ponovo zaposjeli rovove na ogledalu Une. Krvava, krvava borba, žestoko smo se borili dva dana i noć, zaustavili smo ofanzivu neprijatelja, odbranjen je Novi Grad. Stanovništvo je ostalo na svojim ognjištima, a u ovoj borbi naših 5

boraca je poginulo, 8 teško i 11 lakše ranjeno, 9 boraca razbila je detonacija³². Podaci nisu precizni ali ističe se da je oko 20 civila poginulo. Ovo je naš krvavi bilans.

Neprijatelj ostaje neprijatelj, ali mu ponekad moraš odati priznanje, izvanredno su akciju planirali, dobro su počeli, napravili su samo veliku grešku, kao da nisu znali, a dobro su znali da napadaju na 1. Prnjavorsku laku pješadijsku brigadu koja zna da se bori, a ne bježi.

Sutradan, kao da se ništa nije desilo, 20.09.95. godine miran dan, ni jedan ispaljeni metak, sumiramo posljedice. Sa svih strana stižu nam čestitke, pismena od komandanta OG-10 generala Zeca, zahvalnost, svi smatraju da smo odbranili Novi Grad, mnogi smatraju da padom Novog Grada bio bi ugrožen Prijedor i dalje.

Znamo samo da smo učinili sve što smo mogli, dobili smo još jednu bitku, a mjesno stanovništvo vjeruje nam da smo tu da ih zaštitimo, a to smo i dokazali.

Sve je tako mirno, ne možemo da vjerujemo da smo samo prije dva dana tako žestoko ratovali. Uglavnom saniramo posljedice, bataljoni su na liniji odbrane, nastavljaju sa uređenjem rezervnih položaja.

Kod stanovništva odjednom se pojavila uznemirenost, neke porodice se pakuju i napuštaju svoje domove, pokušavamo ih sprječiti, mnoge nismo uspjeli zadržati. Kolone izbjeglica se povećavaju, ništa nam nije jasno. Na ovim prostorima ima dosta jedinica, ali izgleda da ima i dezorganizacije, jer se vide i borci koji su napustili svoje jedinice.

Još veće iznenađenje doživjeli smo 22.09. u 03.05. časova, zove major Sekulić komandant odbrane grada i kratko saopštava: "Grad je pust. U gradu više nema ni jednog stanovnika, i predsjedništvo je napustilo grad, radite šta znate." završen citat. Odmah smo sazvali komandu Nikica, Srđo, Vojo, Kuzmo, Tošo, Mitar, i Mošo, donosimo odluku da ojačamo lijevo krilo naše odbrane, dižemo izviđače i policiju, koji se spajaju sa policijom Novog Grada na Kuli, a u ranim jutarnjim satima ulaze u Novi Grad "oslobađaju ga", grad je bio bez i jednog stanovnika. Kasnije pristizu Arkanove jedinice, hapse borce koji bježe sa fronta. Toliko nejasnoća da zdrav razum razum sve to nemože da poveže. Još jednom prnjavorčani spašavaju Novi Grad. Treba zabilježiti da je most preko Sane bio miniran, obezbjeđivao ga je inžinjerski vod naše brigade, komandir Stanoje Radić i samo je trebala još jedna budala da komanduje da se most digne u vazduh i sve ove glubosti bile bi sačinjene.

Ojačana BG izviđača brigade sa PK za moral brigade upućuje se kao ojačanje na pravac s. Sasine – Razboj i po naređenju NŠ po obilasku izvlači grupu u sastav brigade.

Za sve ovo vrijeme "oslobađanja" Novog Grada nismo čuli a ni vidjeli neprijateljskog vojnika, ako je trebalo predati neprijatelju Novi Grad, onda je napravljena greška. Nije trebalo dovoditi Prnjavorsku brigadu na ove prostore. Neka se neko stidi za sve postuke koje je učinio svom narodu.

Dani na novigradskom ratištu prolaze mirno, Hrvati su se smirili, ne ispale ni jedan metak prema desnoj obali Une. Mi obavljamo svakodnevne aktivnosti, još bolje smo se utvrdili. Izradili smo i rezervne položaje, za sada smo još spremniji da dočekamo neprijatelja. Moral boraca što je izuzetno bitno, na visokom je nivou, svjesni smo svojih mogućnosti.

Politička situacija je totalno nezadovoljavajuća, ništa nam nije jasno, imamo dovoljno snaga, ali nismo najbolje organizovani. Pao je Sanski Most. Jasno nam je da možemo izgubiti rob, može i linija pasti, ali da gradovi se tako gube ništa nam nije jasno.

³² Isto str, 62

Naša brigada je kompletna. Mali broj boraca pušteno na odmor, očekujemo potpisivanje primirja, treba rat privoditi kraju, iscrpljeni smo u svakom pogledu, borci su umorni, materijalni rezervi više nema, sve teže obezbjeđujemo normalan rad brigade.

Dobijamo dosta obavještajnih podataka, Muslimani i Hrvati nisu zadovoljni ostvarenim, žele mnogo više, pa se tako i pripremaju. Posjećuje nas general Kelečević 18.10.95. godine. Upoznali smo ga sa stanjem u brigadi kao i na liniji odbrane, zadovoljan je. Već 21.10.95. godine dobili smo naređenje 1. KK koje glasi: "Brigadu izvući iz dosadašnje zone borbenih dejstava u rejon Lomovita – Omarska - Kozarac. Brigada će biti u ulozi interventne rezerve OG-10 za intervenciju na ugroženim pravcima. Zonu odgovornosti 1. Prnjavorske lake pbr. Posjesti će bataljon 11. pbr. Kozarska Dubica, koji se izvlači iz rejonu Krepšića zaposjedanja položaja 25.10.95. godine

Ovo naređenje nije nas oduševilo. Uradili smo velik dio posla da formiramo čvrstu i organizovanu odbranu, mjesno stanovništvo nas je prihvatilo, stekli smo povjerenje naroda novigradskog kraja. Najmanje smo željeli da budemo u rezervi, to je sigurno i najteži zadatak. Pribojavamo se mogućnosti razbijanja jedinice, jer na intervenciju sigurno neće ići kompletna brigada već čete ili bataljon.

Komandovanje, snabdijevanje i kontrola jedinica sada je otežana.

Na novigradskom ratištu proveli smo dva i po mjeseca, u borbama smo imali velikih gubitaka.³⁵ lakše ranjenih, 7 teže ranjenih i 5 poginulih pripadnika brigade.³³ Naređenje smo ispoštovali i brigada je 27.10.95. godine napustila novogradske ratište, razmješteni smo u širem rejonu Omarske.

Rejon razmještaja omarska

Daleko smo od linije fronta Brigada ima sasvim novu ulogu i nove zadatke. Sa potpukovnikom Boškom Peulićem, operativcem OG-10 odlazimo na izviđanje, kako bi upoznali teren i pravce eventualne upotrebe snaga. Izviđeni su pravci :

Blagaj – Suhača – BudimilićJapra
Prijedor – Ljubija – Stara Rijeka
Prijedor – Oštra Luka -
Prijedor – Tomašica – Sanica
Omarska – Mrakovica – Orahovo
Orahova – Dubica – Bačvani – Knežica
Bačvani – Petrinja – Kostajnice

Poslije komandantskog izviđanja imali smo potpuniju predstavu kakva nam je uloga i koji su nam zadaci.

Borci uglavnom odmaraju, povremeno vršimo doobuku pojedinih specijalnosti, a posebno na oruđima.

U borbenim dejstvima najčešće nismo se opterećivali formacijskom strukturom brigade, bitno nam je bilo da sve funkcioniše u datom momentu. Iz Korpusa insistiraju da se brigada mora ustrojiti prema formaciji, a ovu aktivnost kontroliše pukovnik Lazić, a najveći dio posla mora uraditi poručnik Momir Krajišnik, personalac u brigadi. Svakodnevno smotre, ustrojavamo

³³ Isto, str.62

brigadu, ide sve po planu, a onda novo naređenje str.pov.broj: 1-242 od 03.11.95. godine koje ukratko glasi: "16.mtbr Posjeda širi rejon Manjače, a umjesto 16.mtbr. Zonu odgovornosti preuzet će 1. lpbr Prnjavor. Preuzimanje s/o otpočeti 05.11.1995. godine i završiti 08.11.95. godine.

Sve smo mogli očekivati ali ovakav zalogaj baš nikako. Da li je ovo još jedno povjerenje brigadi ostaje nam nejasno. Šta reći o 16.Mt.br. Sigurno jedna od najautoritativnijih brigada, izvanredno organizovana, sa sjajnim komandnim kadrom na čelu sa komandantom Topićem i načelnikom Vukovićem. Brigada broji oko 1800 boraca, oko 300 kamiona, 30 tenkova, 80 cijevi velikog kalibra. U 1. KK niko se nije mogao porediti sa 16.Mt.br. Vojni uspjesi brojni, brigada za poštovanje. Našli smo se pred gotovo nerješivim problemom. Molili smo generala Talića i generala Kelečevića da promijene naređenje, sve naše molbe ostale su bez rezultata. Pribojavali smo se ovog zadatka, a odgovor smo dobili – dobro ste organizovani i ovaj zadatak kao i sve ranije uspješno će te izvršiti.

Dobojsko ratište – Vitkovci

Prema naređenju 08.11.95. godine 1. Prnjavorska lpbr. Posjela je položaje a 16. mtbr Krenula je na novi zadatak. Linija odbrane od Gojakovca do rijeke Usore³⁴ u dužini od oko 18 kilometara, nikada duža s/o, srećom svi položaji su uređeni, a u s/o na Vitkovačkom ratištu nalazi se 1525 boraca. Ovdje treba napomenuti da za izvršavanje ovog zadatka pridodat nam je radnički bataljon iz Prnjavora koji se nalazio na liniji odbrane u Svilaju. Brigada nikad brojnija. Usaglašeno je da 1. Korpus bude preformiran u 4 divizije, a naša brigada da bude u sastavu 1. divizije zajedno sa 16. mtbr, gradiškom, 2. krajiškom, ključkom i srbačkom brigadom, No kako ova organizacija nije još zaživela mi smo sada pod direktnom komandom OG-9 Doboj.

Linija odbrane popunjena i u skladu naših mogućnosti solidno organizovana, srećom nema žestokih borbenih dejstava, najčešće su to sporadična prepucavanja sa jedne ili sa druge strane, niko ne kreće naprijed. Povremena dejstva neprijatelja u r/o 3.pb u rejonu Gojakovca poginula su tri pripadnika brigade, poslije potpisivanja u Dejtonu, izilaze i snage AFOR-a

Smatramo da ne bi bili u stanju pružiti jak otpor neprijatelju, nismo klonuli duhom, moral ne zadovoljavajući, ali zona odgovornosti prevelika, bojimo se da je pretpostavljena komanda precijenila naše mogućnosti.

Kako je zaživio OG-1 *1.divizija* imamo gotovo svakodnevne posjete, načelnik OG-1 puk. Gvozden 18.11. obilazi jedinicu, na zajedničkom referisanju komandant Vlado traži da se skрати zona odgovornosti. Izgleda da su to samo naše želje, od toga nema ništa, a mi grčamo u problemima, posebno je teško organizovati pozadinsko obezbjeđenje jedinica na tolikom prostoru.

U Dejtonu 21.11.1995. godine potpisan je mir između zaraćenih strana, borci na liniji oduševljeni su pozdravili ovaj potpis, pucalo se u vazduh na našoj strani ali i Muslimani su pucali, dosta je bilo krvoprolića. Nismo znali uslove potpisanog mira, ali preko četiri godine krvavog rata njima su bile i prevelike. Znamo da nije ovo kraj rata, ali bar se nazire i neće biti više onako krvavih borbi. Poslije potpisanog mira u Dejtonu borbenih dejstava nema, pješadijska vatra ponekad se otvara sa muslimanske strane, ali i naši borci uzvrata.

³⁴ r. Usora – Kerića brdo tt.303 Gojakovac

Na osnovu potpisanog mira u Deitonu, zaraćene strane povlače se dva kilometra u dubinu svoje teritorije, napuštamo linijsku odbranu i organizujemo odbranu formiranjem devet punktova na koja su smješteni borci brigade.

Naređenjem OG-1 od 06.01.1996. godine brigada se povukla u dubinu teritorije, liniju razgraničenja kontrolišemo patrolama. Konačno razgraničenje a pod kontrolom IFOR-a i poljskog bataljona završeno je 19.01.1996. godine. Iz zone borbenih dejstava izvučeno je sve teško naoružanje i prebačeno u Prnjavor na remont. Privikavamo se na novu organizaciju rada, patroliramo od Gojakovca do Žerkovine na rijeci Usori. Period razgraničenja prošao je bez i jednog incidenta. Konačno, 21.03.1996. godine i posljednji borac povukao se iz zone razdvajanja. Do 31.03.1996. godine razduženi su gotovo svi borci. Sa radom nastavljaju pojedinci koji moraju svu opremu i naoružanje uskladištiti.

Demobilizacija 31.3.1996. godine

Kraj četvorogodišnjeg rata najzad je došao.³⁵

Pripremljeno u komandi brigade u organu za moral, vjerska, pravna i politička pitanja i informisanje , u toku 1996. godine

Korekcija , Tomić Srđan 3.8.1997. godine

Objava na sajtu <http://lpbr-prnjavor.info/> povodom 20 godina od mobilizacije TO opštine, 13.10.2012. godine

³⁵ Prema izvještaju o sanitetskim gubicima brigade, načelnika SnSl brigade, broj 08-398/96 od 5.3.1996. godine. 49 nestalo pripadnika brigade, poginulo u b/d 152, poginula van b/d 31, ukupno 183; povređeno 998: teže ranjeno u b/d 320, teže ranjeno van b/d 9, lakše ranjeno u b/d 543, lakše ranjeno van b/d 4, povređeno u saobraćaju 2, samoranjavanje 30, povrede detonacijom 63 i ostale povrede 27.

Sadržaj

Organizaciono-mobilizacijske pripreme i popuna jedinica teritorijalne odbrane opštine Prnjavor	2
Stanje na opštine Prnjavor.....	4
Početak ratnih dejstava na prostorima bivše Bosne i Hercegovine	5
Formiranje lake pješadijske brigade Prnjavor	6
Modričko ratište	7
Odžačko ratište.....	8
Brodsko ratište	9
Tesličko ratište	11
Dobojsko ratište	11
Brčansko ratište.....	12
Benkovačko ratište	14
Dobojsko ratište (akcija „Prsten“).....	15
Tesličko ratište	15
Neposredna odbrana Doboja.....	16
Ozrensko ratište.....	18
Oraško ratište	27
Borbe na ozrenskom ratištu	28
Komanda 1. Krajiškog korpusa	31
Novigradsko ratište.....	36
Rejon razmještaja omarska	40
Dobojsko ratište – Vitkovci	41
Demobilizacija 31.3.1996. godine.....	42